

H. C. Andersen - Eventyr 91: En Historie fra Klitterne. (1860) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.	H. C. Andersen - Eventyr 91: En historie fra klitterne (1860) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.
Det er en Historie fra de jyske Klitter, men den begynder ikke derovre, nei langt borte, Syd paa, i Spanien; Havet er Farvei mellem Landene; tænk Dig derhen, til Spanien! der er varmt og der er deiligt; der voxe de ildrøde Granatblomster mellem de mørke Laurbærtræer; fra Bjergene vifter en forfriskende Vind ned over Orangehaverne og de prægtige mauriske Haller med de gyldne Kupler og de farvede Vægge; gennem Gaderne drage Børn i Procession med Lys og vaiende Faner, og over dem, saa høi og klar, løfter Himlen sig med funkende Stjerner; Sang og Castagnetter klinge, Knøse og Piger svinge sig i Dands under de blomstrende Akasietræer, mens Tiggeren sidder paa den hugne Marmorsteen og Qvæger sig med den saftige Vandmelon, døser Livet hen; det er som en deilig Drøm det Hele, og give sig hen i den, - ja, det gjorde saa ganske to unge, nygifte Folk, og dem var ogsaa her givet alle Jordens Goder: Sundhed, godt Humeur, Rigdom og Hæder. "Vi ere saa lykkelige som Nogen kunne være det!" sagde de i Hjertets fulde Overbeviisning; dog et Trin endnu højere i Lykke kunde de løftes, og det vilde være skeet, naar Gud forundte dem et Barn, en Søn, der lignede dem paa Legeme og Sjæl. Det lykkelige Barn vilde blive hilset med Jubel, finde den høieste Omhu og Kjærlighed, al	Det er en historie fra de jyske, men den begynder ikke derovre, nej langt borte, sydpå, i <i>Spanien</i>; havet er en farbar vej mellem landene; tænk dig derhen, til <i>Spanien</i>! Der er varmt og der er dejligt; der vokser de ildrøde granatblomster mellem de mørke laurbærtræer; fra bjergene vifter en forfriskende vind ned over orangehaverne og de prægtige mauriske haller med de gyldne kupler og de farvede vægge; gennem gaderne drager børn i procession med lys og vajende faner, og over dem, så høj og klar, løfter himlen sig med funkende stjerner; sang og kastagnetter klinge, knøse og piger svinger sig i dans under de blomstrende akacietræer, mens tiggeren sidder på den udhuggede marmorsten og forfrisker sig med den saftige vandmelon, døser livet hen. Det er som en dejlig drøm det hele, og at give sig hen i den, – ja, det gjorde så ganske to unge, nygifte folk her, og dem var også givet alle jordens goder: sundhed, godt humør, rigdom og hæder. "<i>Vi er så lykkelige som nogen kunne være det!</i>" sagde de i hjertets fulde overbevisning; dog et trin endnu højere i lykke kunde de løftes, og det ville være sket, når Gud skænkede dem et barn, en søn, der lignede dem på legeme og sjæl. - Det lykkelige barn ville blive hilst med jubel, finde den højeste omhu og kærlighed, al den

den Velvære, som Rigdom og formaaende Slægt kan skabe.

Som en Fest glede Dagene hen, for dem.

"Livet er en Kjærligheds Naadegave, næsten ufattelig stor!" sagde Hustruen, "og denne Lyksaligheds Fylde skal i det andet Liv kunne voxte og det frem i en Evighed! - jeg rummer ikke denne Tanke!"

"Og den er visselig ogsaa et Overmod af Menneskene!" sagde Manden. "Det er i Grunden en forfærdelig Stolthed at troe man skal leve evig - blive som Gud! det var jo ogsaa Slangens Ord, og den var Løgnens Herre."

-

"Du tvivler dog ikke om et Liv efter dette?" spurgte den unge Hustru, og det var som foer første Gang en Skygge gennem deres solbelyste Tankerige.

"Troen lover det, Præsterne sige det!" sagde den unge Mand, "men just i al min Lykke føler og erkjender jeg, at det er en Stolthed, en Overmods-Tanke at forlange et andet Liv efter dette, en fortsat Lysalighed, - er ikke her i denne Tilværelse givet os saa Meget, at vi kunne og bør være tilfredse!"

"Ja os blev der givet det!" sagde den unge Kone, "men hvormange Tusinder blev ikke dette Liv en tung Prøvelse; hvor Mange ere ikke ligesom kastede ind i Verden til Armod, Skjændsel, Sygdom og Ulykke; nei, var der ikke et Liv efter dette, da var Alt paa denne Jord for ulige fordeelt; da var Gud ikke den Retfærdige!"

"Tiggeren dernede har Glæder, for ham ligesaa store, som Kongen har dem i sit rige Slot!" sagde den unge Mand, "og troer Du ikke, at Arbeids-Dyret, som prygles, sulter og slæber sig ihjel, har Fornemmelse af sine tunge Levedag? Det kunde da ogsaa forlange et andet Liv, kalde det en Uret, at det ikke blev stillet i en høiere Række af Skabningen!"

"I Himmeriges Rige ere mange Værelser, har Christus sagt!" svarede den unge Kone, "Himmeriges Rige er det Uendelige, som Guds Kjærlighed er det! - ogsaa Dyret er en Skabning, og intet Liv troer jeg vil fortabes, men vinde al den Lysalighed, det kan modtage og som er det nok!"

"Men mig er nu denne Verden nok!" sagde

velvære, som rigdom og en indflydelsesrig slægt kan skabe.

Som en fest gled dagene hen for dem.

"Livet er en kærligheds nådegave, næsten ufattelig stor!" sagde hustruen, " - og at denne lyksaligheds fylde på jord skal i det andet liv herefter kunne vokse og det frem i en evighed! - ja, jeg rummer ikke denne tanke!"

"Og den tanke er visselig også et overmod af menneskene!" sagde manden. "Det er i grunden en forfærdelig stolthed at tro man skal leve evigt - blive som Gud! Det var jo også slangens ord i Paradisets Have, og den slange var løgnens herre."

"Du tvivler vel ikke om der er et liv efter dette?" spurgte den unge hustru, og det var som om der første gang gik en skygge gennem deres solbelyste tankerige.

"Troen lover det, præsterne siger det!" sagde den unge mand, "men her i al min lykke føler og erkender jeg, at det er en stolthed, en overmodsttanke at forlange et andet liv efter dette liv, en fortsat lyksalighed, - er ikke allerede i denne tilværelse givet os så meget, at vi kunne og bør være tilfredse?"

"Ja, os blev der givet det!" sagde den unge kone, "men hvormange tusinder blev ikke dette liv en tung prøvelse; hvor mange er ikke ligesom blevet kastet ind i verden til armod, skændsel, sygdom og ulykke; nej, var der ikke et liv efter dette, da var alt på denne jord for ulige fordelt; da var Gud ikke den retfærdige Gud!"

"Tiggeren dernede har glæder, der for ham ligeså store, som kongen har dem i sit rige slot!" sagde den unge mand, "og tror du ikke, at arbejdsdyret, som prygles, sulter og slæber sig ihjel, har fornemmelse af sine tunge levedage? Det kunne så også forlange et andet liv, kalde det en uret, at det ikke blev stillet i en højere række af skabningen end et arbejdsdyr!"

"I Himmeriges rige er mange værelser, har Kristus sagt!" svarede den unge kone, "Himmeriges rige er det uendelige, som Guds kærlighed er det! - også dyret er en skabning, og intet liv tror jeg vil fortabes, men vinde al den lyksalighed, det kan modtage og som er det nok!"

"Men for mig er nu denne verden nok!" sagde

Manden, og slyngede sine Arme om sin deilige, elskelige Hustru, røg sin Cigaretto paa den aabne Altan, hvor den svale Luft var fyldt med Duften af Oranger og Nelliker; Musik og Castagnetter klang nede fra Gaden, Stjernerne blinkede ovenfra, og to Øine fulde af Kjærlighed, hans Hustrus Øine, saae paa ham med Kjærlighedens evige Liv.

"Et saadant Minut," sagde han, "er det vel værdt at fødes for, fornemme og - forsvinde!" han smilede, Hustruen løftede Haanden mildt bebrejdende - og Skyen var igjen borte, de var altfor lykkelige.

Og Alt syntes at føie sig for dem til at skride frem i Hæder, Glæde og Velvære, der kom en Omvexling, men kun i Sted, ikke i Det at nyde og ret at vinde Livets Glæde og Lyst. Den unge Mand blev af sin Konge sendt som Gesandt til det keiserlige Hof i Rusland, det var en Hæderspost, hans Fødsel og Kundskaber gav ham Ret dertil; stor Formue havde han, hans unge Kone havde bragt ham een ikke ringere, hun var Datter af den rigeste, meest anseete Kjøbmand. Et af dennes største og bedste Skibe skulde i dette Aar just gaae til Stockholm, det skulde føre de kjære Børn, Datter og Svigersøn, til Petersborg, og der blev kongeligt indrettet ombord; bløde Tæpper for Fødderne, Silke og Herlighed rundt om.

Der er en gammel Kæmpevisse, som nok alle Danske kjender: den kaldes "Kongens Søn af England," han ogsaa seiler paa saa kosteligt et Skib, dets Anker er indlagt med det røde Guld og hvert Toug med Silketvinde, det Skib maatte man tænke paa ved at see det fra Spanien, her var samme Pragt, samme Afskedstanke:

"Gud lade os alle med Glæde findes!"

Og Vinden blæste hurtig ud fra den spanske Kyst, Afskeden blev kun kort; i faa Uger maatte de kunne naae Maalet for deres Reise; men da de var vel ude, lagde Vinden sig, Havet blev blankt og stille, Vandet lyste, Himlens Stjerner lyste, det var som Festaftener i den rige Kahyt.

Til sidst ønskede man dog det vilde lufte op, blæse en god Medbør, men den blæste ikke, løftede sig Vinden, da var den altid imod,

manden, og slyngede sine arme om sin dejlige, elskelige hustru, røg sin cigaretto på den åbne altan, hvor den svale luft var fyldt med duften af oranger og nelliker. Musik og kastagnetter klang nede fra gaden, stjernerne blinkede ovenfra, og to øjne fulde af kærlighed, hans hustrus øjne, så på ham med kærlighedens evige liv.

-

"Et sådant minut," sagde han, "er det vel værdt at fødes for, fornemme og – forsvinde!" Han smilede, hustruen løftede hånden mildt bebrejdende – og skyen var igen borte, de var alt for lykkelige.

Og alt syntes at føje sig for dem til at skride frem i hæder, glæde og velvære, der kom en omveksling, men kun i sted, ikke i det at nyde og ret at vinde livets glæde og lyst: Den unge mand blev af sin konge sendt som gesandt til det kejserlige hof i Rusland, det var en hæderspost, hans fødsel og kundskaber gav ham ret dertil; stor formue havde han, hans unge kone havde bragt ham en ikke ringere sum penge, hun var datter af den rigeste, mest ansete købmand. Et af dennes største og bedste skibe skulle i dette år sejle netop til Stockholm, det skulle føre de kære børn, datter og svigersøn, til Sankt Petersborg, og der blev kongeligt indrettet ombord; bløde tæpper for fødderne, silke og herlighed rundt om.

Der er en gammel kæmpevisse, som nok alle danske kender: den kaldes "Kongens Søn af England" - også han sejler på så kostbart et skib, dets anker er indlagt med det røde guld og hvert tov med silkegarn, det skib måtte man tænke på ved at se skibet fra Spanien, her var samme pragt, samme afskedstanke:

"Gud lade os alle med glæde findes!"

Og vinden blæste hurtig ud fra den spanske kyst, afskeden blev kun kort; på få uger måtte de kunne nå målet for deres rejse; men da de var vel ude, lagde vinden sig, havet blev blankt og stille, vandet lyste, himlens stjerner lyste, det var som festaftener i den rige kahyt.

Til sidst ønskede man dog det ville lufte op, blæse en god medbør, men det blæste ikke, og løftede vinden sig, da var den altid modvind;

saaledes gik Uger, ja hele to Maaneder, først da blev Vinden heldig, den blæste Sydvest, de vare midt ude mellem Skotland og Jylland, og Vinden tog til, ret ligesom i den gamle Vise om "Kongens Søn af England." "Da blæste der Veir og mørken Sky, De vidste dennem hverken Land eller Ly, Saa kasted' de ud deres Anker huld, Men Børen blæser dennem Vesten ind for Danmark." - Det er nu mange Tider siden. Kong Christian den Syvende sad paa den danske Throne og var da en ung Mand; Meget er skeet efter den Tid, Meget omskiftet og forandret; Sø og Mose ere blevne frodig Eng, Hede bleven dyrket Land, og i Læ af Vestjydens Huus voxer Æbletræer og Roser, men de maae søges op, thi de krybe i Læ for de skarpe Vestenvinde. Man kan derovre ret tænke sig tilbage i Tiden, længere end til Christian den Syvendes Regjering; som dengang, i Jylland, saaledes endnu, strækker sig milevidt den brune Hede med sine Kæmpegrave, sine Luftsyrer, sine krydsende knoldede og sanddybe Veie; Vester paa, hvor store Aaløb falde i Fjordene, breder sig Eng og Mose begrændset af høie Klitter, der, liig en Alperække med savformede Toppe, løfte sig mod Havet, de afbrydes kun af høie Leerskreanter, dem Søen Aar for Aar bider Kæmpe-Mundfulde af, saa at Brinker og Høider styrte som rystede ved Jordskjælv. Saaledes seer der ud i Dag den Dag, saaledes var der for de mange Aaringer tilbage, da de to Lykkelige seilede derude paa det rige Skib. Det var sidst i September, det var Søndag og Solskins Veir, Kirkeklokkernes Lyd naaede hinanden langs Nissumfjord, Kirkerne der staae som hugne Kampesteen, hver af dem er et Stykke Fjeld; Vesterhavet kunde rulle over dem og de skulde staae; paa de fleste mangle Taarnet, Klokkerne hænge da frit ude mellem to Bjælker. Kirketjenesten var endt, Menigheden kom fra Gudshuus ud paa Kirkegaarden, hvor dengang som endnu ikke fandtes eller findes Træ eller Busk, ikke en plantet Blomst eller en Krands lagt paa Graven; knoldede Høider vise, hvor de	sådan gik uger, ja hele to måneder, først da blev vinden heldig, den blæste sydvest, de var midt ude mellem <i>Skotland</i> og <i>Jylland</i>, og vinden tog til, ligesom i den gamle vise om "<i>Kongens Søn af England</i>": "Da blæste der vejr og mørken sky, de vidste <i>slet ikke</i> hverken land eller ly, Så kasted' de ud deres anker huld, Men børen blæser <i>dem</i> vesten ind for Danmark." - Det er nu <i>så lang</i> tid siden. Kong <i>Christian den Syvende</i> sad <i>dengang</i> på den danske trone og var da en ung mand; meget er sket efter den tid, meget er omskiftet og forandret; <i>søer</i> og <i>moser</i> er blevet frodige <i>enge</i>, <i>heder er</i> blevet <i>til</i> dyrket land, og i læ af vestjydens hus vokser æbletræer og roser, men de må <i>opsøges</i>, <i>for</i> de kryber i læ for de skarpe vestenvinde. Man kan derovre <i>lettere</i> tænke sig tilbage i tiden, længere end til <i>Christian den Syvendes</i> regering <i>i 1700-tallet</i>; <i>den brune hede i Jylland – dengang</i> som nu – <i>strækker sig milevidt med sine kæmpegrave, sine luftsyrer, sine krydsende knoldede og sanddybe veje; vestpå, hvor store åløb falder ned</i> i fjordene, breder sig eng og mose <i>afgrænset af høje, klitter, der – som en alperække med savformede toppe – løfter sig mod havet</i>. De afbrydes kun af høje lerskrænter, dem <i>havet</i> år for år bider kæmpe-mundfulde af, så at brinker og højder styrter <i>ned</i> som <i>blev de</i> rystet <i>af et</i> jordskælv. Sådan ser der ud den dag i dag, og sådan var der for de mange år tilbage, da de to lykkelige sejlede derude på det rige skib. - Det var sidst i september, det var søndag og solskinsvejr, kirkeklokkernes lyd nåde hinanden langs <i>Nissum Fjord</i>, kirkerne der<i>oppe</i> står som <i>udhuggede</i> kampesten, hver af dem er et stykke fjeld. Vesterhavet kunne rulle over dem og de <i>ville alligevel</i> stå; på de fleste mangler tårnet, klokkerne hænger da frit ude mellem to bjælker. Kirketjenesten var endt, menigheden kom fra Gudshuset ud på kirkegården, hvor <i>der – dengang</i> som <i>nu –</i> ikke fandtes eller findes træ eller busk, ikke en plantet blomst eller en krans lagt på graven; knoldede højder viser, hvor de
--	--

Døde ere jordede, et skarpt Græs, pidsket af Vinden, voxer over den hele Kirkegaard; en enkelt Grav har maaskee et Monument, det vil sige en hensmuldret Træbul, tilhugget i Liigkisteform; Træstykket er hentet fra Vestegnens Skov: det vilde Hav, der voxer for Kystboen de tilhugne Bjælker, Planker og Træer, som Brændingen kjører i Land. Vinden og Havgusen forvittrer snart det henlagte Træestykke; en saadan Stump laae her paa en Barnegrav, og hen til den gik en af Konerne som kom fra Kirken; hun stod stille, saae paa det halvopløste Træestykke, lidt efter traadte hendes Mand til; de talte ikke et Ord, han tog hende ved Haanden og de gik fra Graven ud paa den brune Hede, over Moseland og hen imod Klitterne; længe gik de tause. "Det var en god Prædiken idag!" sagde Manden, "havde man ikke vor Herre, saa havde man Ingenting!" "Ja," svarede Konen, "han glæder og han bedrøver! det har han Ret til! - Som imorgen havde vor lille Dreng været fem Aar, havde vi maatte beholde ham." "Der kommer ikke Noget ud af, at Du sørger!" sagde Manden. "Han er sluppen godt fra det! han er jo, hvor vi maae bede om at komme!" - Og saa talte de ikke mere og gik hen imod deres Huus mellem Klitterne; pludselig, fra en af disse, hvor ikke Marehalmen holdt Sandet, løftede sig ligesom en stærk Røg, det var et Vindstød, der borede sig ind i Klitten og hvirvlede i Veiret de fine Sanddele; der kom endnu et Vindkast, saa alle de mellem Snore ophængte udspændte Fisk slog mod Husets Muur og Alt var igjen stille; Solen brændte varmt. Mand og Kone gik ind i Huset og var snart af Søndagsklæderne, skyndte sig saa over Klitterne, der stode som uhyre Bølger af Sand pludseligt standsede i deres Bevægelse; Klittag og Marehalmens blaagrønne skarpe Straa gav nogen Farvevexel mod det hvide Sand. Et Par Naboer kom til, de hjalp hinanden med at faae Baadene høiere op i Sandet, Vinden blev stærkere, den var bidende kold, og da de gik tilbage over Klitterne, fygede Sand og skarpe	døde er jordede, et skarpt græs, pisket af vinden, vokser over hele kirkegården; en enkelt grav har måske et monument, det vil sige en hensmuldret træplanke, tilhugget i ligkisteform; træstykket er hentet fra vestegnens skov: det vilde hav. Derude i havet vokser, for kystboen, de tilhuggede bjælker, planker og træer, som brændingen kører i land. Vinden og havgusen forvittrer snart det henlagte træestykke; en sådan stump lå her på en barnegrav, og hen til den gik en af konerne som kom fra kirken; hun stod stille, så på det halvopløste træestykke, lidt efter trådte hendes mand til. De talte ikke et ord, men han tog hende ved hånden og de gik fra graven ud på den brune hede, over moseland og hen imod klitterne; længe gik de tavse. "Det var en god prædiken, idag!" sagde manden, "havde man ikke Vorherre, så havde man ingenting!" - "Ja," svarede konen, "Vorherre glæder og han bedrøver! Det har han ret til! – I morgen havde vor lille dreng været fem år, hvis vi havde måttet beholde ham. "Der kommer ikke noget ud af, at du sørger!" sagde manden. "Han er sluppen godt fra det! Han er jo nu, hvor vi må bede om senere at komme hen!" Og så talte de ikke mere og gik hen imod deres hus mellem klitterne; pludselig, fra en af disse, hvor marehalmen ikke holdt på andet, løftede sig ligesom en stærk røg, det var et vindstød, der borede sig ind i klitten og hvirvlede de fine sanddele i vejret; der kom endnu et vindkast, så alle de udspændte fisk, ophængt mellem snore, slog mod husets mur og alt var igen stille; solen brændte varmt. - Mand og kone gik ind i huset og var snart ude af deres søndagstøj; de skyndte sig så over klitterne, der stod som uhyre bølger af sand, der pludselig var blevet standset i deres bevægelse; klittag og marehalmens blågrønne skarpe strå gav lidt farveveksel mod det hvide sand. Et par naboer kom til, de hjalp hinanden med at få bådene højere op i sandet, vinden blev stærkere, den var bidende kold, og da de gik tilbage over klitterne, fygede sand og skarpe småsten dem i
--	---

Smaastene dem i Ansigtet; Bølgerne løftede hvide Toppe, og Blæsten klippede den øverste Kam af saa det sprøttede efter.

Det blev Aften, der lød en svulmende Susen i Luften, hylende, klagende, som en Hærskare af fortvivlende Aander, den overdøvede Havets Rullen, uagtet Fiskerhuset laae det saa nær. Sandet fygede paa Ruderne og imellem kom et Kast som skulde Huset rystes i sin Grund. Det var mørkt, dog mod Midnat vilde Maanen komme op.

Luften klaredes, men Stormen foer i al sin Vælde hen over det dybe, sortladne Hav. Fiskerfolkene havde allerede forlænge siden lagt sig tilsengs, men det var ikke at tænke paa i det Guds Veir at lukke et Øie; da bankede det paa Vinduet, Døren aabnedes og der blev sagt:

"Der staaer et stort Fartøi fast paa den yderste Revle!" i eet Spring vare Fiskerfolkene ude af Sengen og i Klæderne.

Maanen var kommen frem, det lysnede nok til at see, havde man kunnet holde Øinene aabne for Sandflugt, det var en Vind, saa man kunde lægge sig mod den og kun med stor Besvær, krybende mellem Vindkastene, kom man over Klitterne, og her fløi som Svaneduun i Luften den salte Fraade og Skum op fra Havet, der som et rullende kogende Fald væltede mod Kysten. Man maatte rigtignok have et øvet Øie til strax at finde Fartøiet derude; en prægtig Tomaster var det; den løftedes netop nu over Revlen, tre, fire Kabellængder udenfor den sædvanlige Havstok, den drev mod Land, stødte paa den anden Revle og stod fast. Umuligt var det at bringe Hjælp, Søen var for voldsom, den slog mod Fartøiet og hen over det. Man troede at høre Nødskrigene, Dødsangstens Raab, man saae den travle, hjælpelse Virksomhed. Nu kom en Sø, der, som et knusende Fjeldstykke, faldt paa Bugsprødet og dette var borte, Agterenden løftede sig høit over Vandet. To mennesker sprang med hinanden i Søen, de forsvandt - et Nu - og en af de største Bølger, der rullede op mod Klitterne, kastede et Legeme ind paa Stranden - en Kvinde var det, et Liig maatte de troe; et Par af Fruentimmerne tumlede med hende og troede at bemærke Liv, hun blev bragt over Klitterne til

ansigtet; bølgerne løftede hvide toppe, og blæsten klippede den øverste kam af, så det sprøjtede efter.

Det blev aften, der lød en svulmende susen i luften, hylende, klagende, som en hærs-kare af fortvivlende ånder; den overdøvede havets rullen, selvom fiskerhuset lå det så nær. Sandet fygede på ruderne og imellem kom et kast som om huset skulle rystes i sin grund. Det var mørkt og ville månen mod midnat komme op.

-

Luften klaredes, men stormen for afsted i al sin væld hen over det dybe, sortladne hav.

Fiskerfolkene havde allerede for længe siden lagt sig til sengs, men det var ikke til at tænke på at lukke et øje i det Guds vejr; da bankede det på vinduet, døren åbnedes og der blev sagt:

"Der står et stort fartøj fast på den yderste revle!" – og i et spring var fiskerfolkene ude af sengen og i tøj.

Månen var kommet frem, det lysnede nok til at se, hvis man havde kunnet holde øjnene åbne for sandflugt, det var en vind, så man kunne lægge sig mod den og kun med stort besvær, krybende mellem vindkastene, kom man over klitterne, og her fløj som svanedun i luften den salte fråde og skum op fra havet, der som et rullende kogende fald væltede mod kysten. Man måtte rigtignok have et øvet øje til straks at få øje på fartøjet derude; en prægtig to-master var det; den løftedes netop nu over revlen, tre-fire kabellængder – godt femhundrede meter - udenfor den sædvanlige strandlinje; den drev nu mod land, stødte på den anden revle og stod fast. Umuligt var det at bringe hjælp, søen var for voldsom, den slog mod fartøjet og hen over det. Man troede at høre nødskrigene, dødsangstens råb, man så blot den travle, hjælpeløse virksomhed ombord. Nu kom en sø, der, som et knusende fjeldstykke, faldt på bogsprødet foran og dette var borte, hvorefter agterenden løftede sig højt over vandet. To mennesker sprang med hinanden i søen, de forsvandt – i et nu – og en af de største bølger, der rullede op mod klitterne, kastede et legeme ind på stranden – en kvinde var det, et lig måtte de tro; et par af fiskerkonerne tumlede med hende og troede at

Fiskerhuset. Hvor var hun smuk og fiin, vistnok en fornem Dame. - De lagde hende i den fattige Seng; der var ikke Linned-Trevl i den, der var et Uld-Lagen at svøbe sig i, og det var godt varmt. Tillive kom hun, men i Feber, hun vidste slet ikke hvad der var skeet eller hvor hun var og det var jo ogsaa godt, thi Alt hvad hende kjært var, laae paa Havsens Bund, det gik dem derude, som Kæmpevisen har sjunget om "Kongens Søn af England": "Det var stor Ynk at see derpaa, Det Skib sloges alt i Stykker smaa." Vrangstumper og Spaaner skyllede i Land, hun var den eneste Levende af dem Alle. Endnu foer Vinden hylende hen over Kysten, nogle Øieblik havde hun Ro, men snart kom Smerter og Skrig, hun slog sine to deilige Øine op, sagde nogle Ord, men Ingen her kunde forstaae det. Og da, for Alt hvad hun havde lidt og stridt, holdt hun i sine Arme et nyfødt Barn; det skulde have hvilet paa Pragtseng, med Silkegardiner, i det rige Huus! det skulde med Jubel have været hilset til et Liv rigt paa alle Jordens Goder, og nu havde Vor Herre ladet det fødes i den fattige Vraa! ikke engang et Kys fik det af sin Moder. Fiskerkonen lagde Barnet op til dets Moders Bryst, og det laae ved et Hjerte, som ikke længer slog, hun var død. Det Barn, som Rigdom og Lykke skulde have opammet, var kastet ind i Verden, kastet af Søen ind i Klitterne, for at prøve den Fattiges Lod og tunge Dage. Og altid kommer os her i Sind den gamle Sang: "Den Kongens Søn hannem randt Taare paa Kind, Christ bedr't, jeg kom for Bovbjerg ind! Jeg er nu kommen saa ilde at holde! Men var jeg kommen i Herr Bugges Lehn, Da havde mig røvet hverken Ridder eller Svend!" Lidt Syd for Nissumfjord, paa den Strand Hr. Bugge engang havde kaldt sin, var Skibet	bemærke liv, hun blev bragt over klitterne til fiskerhuset. Hvor var hun smuk og fin, vistnok en fornem dame. De lagde hende i den fattige seng; der var ikke en linnedtrevl i den, kun et uldlagen at svøbe sig i, og det var godt varmt. Til live kom hun, men i feber, hun vidste slet ikke hvad der var sket eller hvor hun var og det var jo også godt, for alt hvad der var hende kært, lå på havsens bund, det gik dem derude, som kæmpevisen har sunget om "Kongens Søn af England": "Det var stor ynk at se derpå, Det skib sloges alt i stykker små." Vragstumper og spåner skyllede i land, hun var den eneste levende af dem alle. Endnu hvirvlede vinden hylende hen over kysten, nogle øjeblik havde hun ro, men snart kom smerter og skrig, hun slog sine to dejlige øjne op, sagde nogle ord, men ingen her kunne forstå det. Og da, for alt hvad hun havde lidt og stridt, holdt hun i sine arme et nyfødt barn; det skulle have hvilet på en pragtseng, med silkegardiner, i det rige hus! Det skulle med jubel have været modtaget til et liv rigt på alle jordens goder, og nu havde <i>Vorherre</i> ladet det fødes i den fattige hytte! Ikke engang et kys fik det af sin mor. Fiskerkonen lagde barnet op til dets mors bryst, og det lå ved et hjerte, som ikke længer slog, hun var død. Det barn, som rigdom og lykke skulle have opfostret, var kastet ind i verden, kastet af søen ind i klitterne, for at afprøve den fattiges lod og tunge dage. Og altid tænker man her på den gamle sang: "Den kongens søn han randt tåre på kind, Christ bedre det, jeg kom for Bovbjerg ind! Jeg er nu kommen så ilde at holde! Men var jeg kommet i herr Bugges len, Da havde mig røvet hverken ridder eller svend!" Lidt syd for Nissum Fjord, på den strand Hr. Bugge engang i 1300-tallet havde kaldt sin, var
---	--

strandet; de haarde umenneskelige Tider, da Vestkystens Beboere øvede Ondt, som man siger, mod den Strandede, var længst forbi, Kjærlighed og Hjertelag, Opoffrelse for de Skibbrudne fandtes der som den i vor Tid lyser frem i de ædleste Træk; den døende Moder og det elendige Barn vilde have mødt Omhu og Pleie, hvorhen "Børen havde blæst", men intetsteds inderligere, end hos den fattige Fiskerkone, som endnu igaar stod med tungt Hjerter ved Graven, der gjemte hendes Barn, der i Dag vilde have fyldt sit femte Aar, om Gud havde forundt det at leve.

Ingen vidste, hvem den fremmede, døde Kvinde var, eller hvorfra hun kom. Skibets Stumper og Spaaner mælede ikke derom.

I Spanien, i det rige Huus, indtraf aldrig Brev eller Budskab om Datter eller Svigersøn; de vare ikke komne til deres Bestemmelsessted; stærke Storme havde raset i de sidste Uger; man ventede i Maaneder. - "Total forliist; Alle omkomne!" det vidste de.

Men ved Huusby-Klitter, i Fiskerens Huus, havde de nu en lille Purk.

Hvor Gud beskærer Føden for To, finder den Tredie vel ogsaa Lidt til et Maaltid; og nær ved Havet er nok en Ret Fisk for sulten Mund, Jørgen blev den Lille kaldt.

"Han er vist et Jødebarn!" sagde man, "han seer saa sort ud!" "Han kan ogsaa være en Italiener eller Spanier!" sagde Præsten. Alle de tre Folkefærd syntes Fiskerkonen kom ud paa Eet og trøstede sig med, at Barnet var christent døbt. Drengen trivedes, det adelige Blod holdt Varme og fik Kræfter ved den fattige Kost, voxte til i det ringe Huus; det danske Tungemaal blev hans Tungemaal, som Vestjyden taler det. Granatkjærnen fra Spaniens Jordsmon blev Marehalmens Plante paa Jyllands Vestkyst, dertil kan et Menneske drive det! til dette Hjem klamrede han sig med sit Livs aarlange Rødder. Sult og Kulde, Fattigmands Trang og Nød skulde han prøve, men ogsaa Fattigmands Glæde.

Barndomstiden for Enhver har sine Lyshøider, der siden straalet gennem hele Livet. Hvor fuldt op havde ikke han til Lyst og Leg; hele Strandbredden, milevidt, laae med Legetøi: et

skibet strandet; de hårde, umenneskelige tider, da vestkystens beboere øvede ondt mod den strandede, som man siger, var længst forbi; kærlighed og hjertelag, opoffrelse for de skibbrudne fandtes der nu, som den i vor tid lyser frem i de ædleste træk; den døende mor og det elendige barn ville have mødt omhu og pleje, hvorhen "vinden havde blæst", men intetsteds inderligere end hos den fattige fiskerkone, som endnu igår stod med tungt hjerte ved graven, der gemte hendes eget barn, der i dag ville have fyldt sit femte år, om Gud havde forundt det at leve.

Ingen vidste, hvem den fremmede, døde kvinde var, eller hvorfra hun kom. Skibets stumper og spåner fortalte ikke derom.

I Spanien, i det rige hus, indtraf aldrig brev eller budskab om datteren eller svigersønnen; de var ikke ankommet til deres bestemmelsessted, stærke storme havde raset i de sidste uger; man ventede i måneder. – "Total forlist. Alle omkomne!" kun det vidste de.

Men ved Husby-klitter, i fiskerens hus, havde de nu en lille purk.

Hvor Gud beskærer føden for to, finder den tredje vel også lidt til et måltid; og nær ved havet findes nok en fiskeret til en sulten mund. Jørgen blev den lille dreng kaldt.

"Han er vist et jødebarn!" sagde man, "han ser så sort ud!" "Han kan også være en italiener eller spanier!" sagde præsten. Alle de tre folkefærd syntes fiskerkonen kom ud på det samme og hun trøstede sig med, at barnet var kristent døbt. Drengen trivedes, det adelige blod indeholdt varme og han fik kræfter ved den fattige kost, voksede til i det ringe hus; det danske tungemål blev hans tungemål, som vestjyden taler det. Granatkernen fra Spaniens jord blev marehalmens plante på Jyllands vestkyst, dertil kan et menneske drive det! Til dette hjem klamrede han sig med sit livs årlange rødder. Sult og kulde, fattigmands trang og nød skulde han prøve, men også fattigmands glæde.

- Barndomstiden har for enhver sine lyshøjder, der siden stråler gennem hele livet. Hvor fuldt op havde ikke han af lyst og leg; hele strandbredden, milevidt, lå fyldt med legetøj: en

Mosaik af Rullesteen, røde som Koraller, gule som Rav, og hvide, rundede som var det Fugleæg; alle Farver, og alle slebne og glattede af Havet. Selv det udtørrede Fiskeskelet, de i Vinden tørrede Vandplanter, Tangen skinnende hvid, lang og smal som Bændler, flagrende mellem Stenene; Alt var til Leg og Lyst for Øiet og for Tanken; og Drengen var et opvakt Barn, mange og store Evner laae gemte i ham. Hvor kunde han huske Historier og Viser han fik at høre, og fingernem var han! af Stene og Skaller satte han hele Fartøier sammen og Billeder, man kunde pynte Stuen med; han kunde underlig snitte sine Tanker ud i en Pind, sagde hans Pleiemoder, og Drengen var dog endnu lille! deilig klang hans Røst, Melodier gik ham strax over Tungen. Der vare mange Strænge spændte i det Bryst, de kunde have klinget ud i Verden, var han bleven stillet andetsteds, end i Fiskerhuset ved Vesterhavet.

En Dag strandede her et Skib, der drev i Land en Kasse med sjældne Blomstersvibler; nogle tog man og puttede i Gryden, man troede, at de vare til at spise, andre laae og raadnede i Sandet, de kom ikke til deres Bestemmelse at udfolde den Farvepragt, den Herlighed, der laae i dem - vilde det gaae Jørgen bedre? Blomsterløgene var det snart forbi med, han havde Aaringer endnu at prøve.

Det faldt aldrig ham eller nogen af de Andre derovre ind, hvor eensom og eensformigt Dagen gik, der var fuldt op at gjøre, at høre og see. Havet selv var en stor Lærebog, hver Dag frembød den et nyt Blad, Havblik, Dønning, Kuling og Storm; Strandinger vare Glandspunkterne; Kirkegangen stod som Festbesøg, dog af Besøg var eet hjemme i Fiskerhuset særligt kjærkommen, det gjentoges to Gange om Aaret, det var Besøget af Morbroder, Aalebonden fra Fjaltring oppe nær Bovbjerg; han kom med rødmalet Vogn, fyldt med Aal, Vognen var lukket til som en Kiste og bemalet med blaae og hvide Tulipaner; blev trukken af to blakkede Stude og Jørgen fik Lov at kjøre dem.

Aalebonden var det gode Hoved, den muntre Gjest, en Bimpel førte han med sig fuld af Brændeviin, Enhver fik en Snaps af den, eller en

hel mosaik af rullesten, røde som koraller, gule som rav, og hvide, rundede som var det fugleæg; alle farver, og alle slebne og glattede af havet. Selv det udtørrede fiskeskelet, de i vinden tørrede vandplanter, tangen skinnende hvid, lang og smal som bændler, flagrende mellem stenene; alt var til leg og lyst for øjet og for tanken; og drengen var et opvakt barn, mange og store evner lå gemte i ham. Hvor kunne han huske de historier og viser han fik at høre, og fingernem var han! Af sten og skaller satte han hele fartøjer sammen og billeder, man kunne pynte stuen med; han kunne forunderligt snitte sine tanker ud i en pind, sagde hans plejemor, og drengen var dog stadig lille! Dejlig klang hans stemme, melodier gik ham straks over tungen. Der var mange strenge spændt ud i det bryst, de kunne have klinget ud i verden, var han bleven stillet andetsteds, end i fiskerhuset ved Vesterhavet.

- En dag strandede her et skib, og der drev en kasse med sjældne blomsterløg i land; nogle tog man og puttede i gryden, man troede, at de var til at spise, andre lå og rådgede i sandet, de kom ikke på deres bestemmelsessted til at udfolde den farvepragt, den herlighed, der lå i dem – og ville det mon gå Jørgen bedre? Blomsterløgene var det snart forbi med, han havde mange år endnu at prøve.

Det faldt aldrig ham eller nogen af de andre derovre ind, hvor ensom og ensformigt dagen gik, for der var jo nok at gøre, at høre og se. Havet selv var en stor lærebog, hver dag frembød den et nyt blad i bogen: havblik, dønning, kuling og storm. Strandinger var glanspunkterne, og kirkegangen stod som et festbesøg, dog var et besøg hjemme i fiskerhuset særligt kjærkommen, det gentoges to gange om året: besøget af morbroderen, ålebonden fra Fjaltring oppe nær Bovbjerg; han kom i en rødmalet vogn, fyldt med ål, vognen var lukket til som en kiste og bemalet med blå og hvide tulipaner; den blev trukken af to blakkede stude og Jørgen fik lov at køre dem.

- Ålebonden var det gode hoved, den muntre gæst, en bimpel-dunk havde han med sig, fuld af brændevin, og enhver fik en lille snaps af den,

Kaffekop fuld, dersom det skortede paa Glas, selv Jørgen, i hvor lille han var, blev given et godt Fingerbøl fuldt, det var for at holde paa den fede Aal, sagde Aalebonden og fortalte saa altid den samme Historie og naar man loe af den, fortalte han den strax om igjen for de samme Folk; det gjøre alle snaksomme Personer, og da Jørgen i hele sin Opvæxt og ind i Manddoms Aar tog Anvendelse og Talemaade af den Historie, saa maae vi vel høre den.

"Ude i Aaen gik Aalene og Aalemoder sagde til sin Døttre, da de bade om at maatte gaae alene et lille Løb op ad Aaen: "Gaae ikke forlangt! let kommer den fæle Aalestanger og tager Eder Allesammen!" - men de gik forlangt og af otte Døttre kom kun tre hjem igjen til Aalemoder; og de jamrede: "vi vare bare gaaede lidt udenfor Døren, saa kom den fæle Aalestanger og stak vore fem Søstre ihjel!" - "De komme nok igjen!" sagde Aalemoder. "Nei!" sagde Døttrene, "for han flaaede dem, skar dem i Stykker og stegte dem." - "De komme nok igjen!" sagde Aalemoder. "Ja, men han aad dem!" - "De komme nok igjen!" sagde Aalemoder. "Men saa drak han Brændeviin ovenpaa!" sagde Døttrene. "Au, au! da komme de aldrig igjen!" hylede Aalemoder. "Brændevinet begraver Aalen!"

"Og derfor skal man altid drikke sin Brændeviins-Snaps til den Ret!" sagde Aalebonden.

Og denne Historie blev Flittergulds-Traaden, Humeurets Traad i Jørgens Liv. Ogsaa han vilde gjerne udenfor Døren, "lidt op ad Aaen", det vil sige med Fartøj ud i Verden, og Moder sagde som Aalemoder, "der ere mange slemme Mennesker, Aalestangere!" men lidt udenfor Klitterne, bare lidt ind i Heden, maatte han dog; og det skulde han komme. Fire fornøjelige Dage, de lyseste i hele hans Barndoms Liv, oprullede; al Jyllands Deilighed, Hjemmets Glæde og Solskin laae i disse; han skulde til Gilde - Begravelses-Gilde var det rigtignok.

En velhavende Slægtning af Fiskerfamilien var død; Gaarden laae ind i Landet, "Øster paa, en Streg mod Nord", som det hed. Fader og Moder skulde derover og Jørgen med. Fra Klitterne over Hede og Moseland kom de til den grønne

eller en **hel** kaffekop fuld, **hvis man manglede glas**; selv Jørgen, **så** lille han **end** var, **fik** et fingerbøl fuldt, det var for at holde på den fede ål, sagde ålebonden og fortalte så altid den samme historie; og når man lo af den, fortalte han den straks om igen for de samme folk; det gøre alle snaksomme personer, og da Jørgen i hele sin opvækst og ind i **sin** manddoms år tog anvendelse og talemåde fra den historie, så må vi vel høre den:

"Ude i åen gik ålene og ålemor sagde til sine døtre, da de bad om at måtte gå alene et lille løb op ad åen: "Gå **nu** ikke forlangt! Let kommer den fæle ålestanger og tager jer allesammen!" – Men de gik forlangt og af otte døtre kom kun tre hjem igen til ålemor; og de jamrede: "vi var bare gået lidt udenfor døren, så kom den fæle ålestanger og stak vore fem søstre ihjel!" – "De kommer nok igen!" sagde ålemor. "Nej!" sagde døtrene, "for han flåede dem, skar dem i stykker og stegte dem." – "De kommer **nok** igen!" sagde ålemor. "Ja, men han åd dem!" – "De kommer **nok** igen!" sagde ålemor. "Men så drak han brændevin ovenpå!" sagde døtrene. "Av, av! **Så** kommer de aldrig igen!" hylede ålemor. -

- "Brændevin begraver ålen!"

- "Og derfor skal man altid drikke sin brændevins-snaps til **når man spiser ål**!" sagde ålebonden. Og denne historie blev en flittergulds-tråd, humørets **røde** tråd, i Jørgens liv. Også han ville gerne udenfor døren, "lidt op ad åen", det vil sige med **et** fartøj ud i verden, og **hans** mor sagde **ligesom** ålemor, "der er mange slemme mennesker, ålestangere!" Men lidt udenfor klitterne, bare lidt ind i heden, måtte han dog; og det skulde han komme. Fire fornøjelige dage, de lyseste i hele hans barndoms liv, oprullede **snart**; al Jyllands dejlighed, hjemmets glæde og solskin lå i disse; han skulde til gilde – begravelses-gilde var det rigtignok.

- En velhavende slægtning af fiskerfamilien var død; gården lå **inde** i landet, "Øster på, en streg mod Nord", som det hed. Far og mor skulde derover og Jørgen med. Fra klitterne over hede og moseland kom de til den grønne eng, hvor

Eng, hvor Skjærumaa skar sig Vei, Aaen med de mange Aal, hvor Aalemoder boede med sine Døttre, dem, de slemme Mennesker stangede og skar i Stykker; dog bedre havde nok Mennskene tidt ikke handlet mod deres Medmennesker; ogsaa Hr. Ridder Bugge, som nævnedes i den gamle Vise, blev myrdet af onde Mennesker, og i hvor god han selv kaldes, vilde han jo dog have slaaet ihjel Bygmesteren, der reiste ham Slot med Taarn og tykke Mure, netop der, hvor Jørgen med sine Pleieforældre stod, hvor Skjærumaa falder i Nissumfjord. Voldbakken var endnu at see, de røde Muurbrokker rundt om. Her havde Ridder Bugge, da Bygmesteren var afreist, sagt til sin Svend, "gik efter ham og siig: Mester, Taarnet holder! vender han sig, saa slaaer Du ham ihjel og tager Pengene, han fik af mig, men vender han sig ikke, da lad ham drage i Fred;" og Svenden adlød, og Bygmesteren svarede: "ikke holder Taarnet, men en Gang vil der komme Vester fra en Mand i en blaa Kappe, han vil faae det til at helde!" og det skete hundred Aar derefter, da brød Vesterhavet ind og Taarnet faldt, men Gaardens Eier, Prebjørn Gyldenstjerne, byggede sig højere oppe, hvor Engen slipper, en ny Gaard, og den staaer endnu, og det er Nørre-Vosborg.

Der forbi skulde Jørgen med sine Pleieforældre, hvert Sted herovre havde man fortalt ham om i de lange Vinteraftener, nu saae han Gaarden med dens dobbelte Grave, Træer og Buske, Volden, overgroet med Bregner, løftede sig derinde! men deiligst var de høie Lindetræer, de naaede lige op til Tagryggen og fyldte Luften med den sødeste Duft. Mod Nordvest, i Hjørnet af Haven, stod en stor Busk med Blomster som var det Vintersnee i det Sommergrønne; det var en Hyldebusk, den første, Jørgen havde seet saaledes blomstre; den og Lindetræerne blev gjennem alle Aaringer i Minde, Danmarks Duft og Deilighed, som Barnesjælen "gjemte for den gamle Mand!"

Reisen gik strax videre og mere beqvem, thi netop ud for Nørre-Vosborg, hvor Hylden stod i Blomster, kom han op at age, de mødte andre Gjester, der skulde til Begravelsesfesten, og med disse kom de til Vogns, rigtignok maatte de alle Tre sidde bag i, paa en lille Trækiste med

Skærum Å skar sig vej, åen med de mange ål, hvor ålemor boede med sine døtre, dem, de slemme mennesker stangede og skar i stykker; dog havde menneskene tit ikke handlet bedre mod deres medmennesker; ogsaa Hr. Ridder Bugge, som nævnes i den gamle vise, blev myrdet af onde mennesker, og hvor god han selv end kaldes, ville han jo dog have dræbt bygmesteren, der rejste ham hans slot med tårn og tykke mure netop der, hvor Jørgen med sine plejeforældre nu stod, hvor Skærum Å løber ud i Nissum Fjord. Voldbakken var endnu at se, ligesom de røde murbrokker rundt om. Her havde Ridder Bugge, da bygmesteren var afrejst, sagt til sin svend, "rid efter ham og sig: Mester, tårnet hælder! Vender han sig, så slår du ham ihjel og tager pengene, han fik af mig. Men vender han sig ikke, da lad ham drage afsted i fred." Og svenden adlød, og bygmesteren svarede: "Ikke hælder tårnet, men engang vil der komme vestfra en mand i en blå kappe, han vil få det til at hælde!" - og det skete hundred år derefter: da brød Vesterhavet ind og tårnet faldt, men gårdens ejer, Prebjørn Gyldenstjerne, byggede sig – højere oppe, hvor engen slipper – en ny gård, og den står endnu, og det er Nørre-Vosborg.

Der forbi skulle Jørgen også med sine plejeforældre, hvert sted herovre havde man fortalt ham om i de lange vinteraftener, nu så han gården med dens dobbelte grave, træer og buske, volden, overgroet med bregner, løftede sig derinde! Men dejligst var de høje lindetræer, de nåede lige op til tagryggen og fyldte luften med den sødeste duft. Mod nordvest, i hjørnet af haven, stod en stor busk med blomster som var det vintersne midt i det sommergrønne; det var en hyldebusk, den første, Jørgen havde set blomstre; den og lindetræerne blev gennem alle år et minde om Danmarks duft og dejlighed, som barnesjælen "gemte for den gamle mand!"

-
Rejsen gik straks videre og nu mere bekvemt, for netop ud for Nørre-Vosborg, hvor hylden stod i blomster, kom han op at køre, de mødte andre gæster, der skulle til begravelsesfesten, og med disse kom de afsted til vogns, rigtignok måtte de alle tre sidde bag i, på en lille trækiste

Jernbeslag, men det var dog bedre, end at gaae, meente de. Kjørseleu gik hen over den knoldede Hede; Studene, som trak, standsede imellem, hvor der kom en frisk Græsplet mellem Lyngen, Solen skinnede varmt, og underligt var det at see langt ude, en Røg, der bølgede, og dog var den klarere end Luften, man saae igjennem den, det var som Lysstraalerne rullede og dandsede hen over Heden.

"Det er Lokemanden, som driver sin Faarehjord," sagde de og det var nok sagt for Jørgen, han syntes, at kjøre lige ind i Eventyrenes Land og var dog i Virkeligheden. Hvor var her stille!

Udstrakt og stor laae Heden, men som et heelt kosteligt Teppe; Lyngen stod i Blomster, de cypresgrønne Enebærbuske og friske Egeskud kom som Bouquetter frem i Hedens Lyng; her var saa Indbydende til at boltre sig, var kun ikke de mange giftige Hugorme! om dem talte man og om de mange Ulve, her havde været, hvorfor ogsaa Herredet kaldtes Ulvborg Herred. Den Gamle, som kjørte, fortalte fra sin Faders Tid, hvorledes herude Hestene tidt havde stridt en haard Strid med de nu udryddede vilde Dyr, og at en Morgenstund han kom herud, stod en af Hestene og traadte paa en Ulv, den havde dræbt, men Kjødet var heelt gaaet af Hestens Been.

Altfor hurtigt gik Veien over den knoldede Hede og gjennem det dybe Sand. De holdt ved Sørgehuset, hvor der var fuldt op af Fremmede, inde og ude; den ene Vogn stod ved den anden, Heste og Oxer gik paa den magre Græsning; store Sandklitter, ligesom hjemme ved Vesterhavet, løftede sig bag Gaarden, strakte sig vidt og bredt! hvorledes vare de komme herop, tre Mile ind i Landet og lige saa høje og mægtige som de ved Stranden? Vinden havde løftet og flyttet dem, de havde ogsaa deres Historie.

Psalmer bleve der sjungne, grædt blev der ogsaa, af et Par Gamle, ellers var Alt saa fornøieligt, syntes Jørgen, her var Mad og Drikke fuldt op; de deiligste fede Aal og paa dem skal man drikke Brændeviins-Snaps, "den sætter Aalen!" havde Aalebonden sagt, og de Ord kom rigtig nok her til Gjærning.

Jørgen var inde og Jørgen var ude; paa tredie

med jernbeslag, men det var dog bedre end at gå, mente de. Køreturen gik hen over den knoldede hede; studene, som trak vognen, standsede ind imellem, hvor der kom en frisk græsplet mellem lyngen, solen skinnede varmt, og underligt var det at se langt ude, en røg, der bølgede, og dog var den klarere end luften; man så igennem den, det var som lysstrålerne rullede og dansede hen over heden.

"Det er Loke-manden, som driver sin fåreflok," sagde de og det var nok sagt for Jørgen, han syntes, at køre lige ind i eventyrenes land og det var dog lige ind i virkeligheden han kørte. Hvor var her stille!

Udstrakt og stor lå heden, men som et helt kostbart tæppe; lyngen stod i blomster, de cypresgrønne enebærbuske og friske egeskud kom som buketter frem i hedens lyng; her var så indbydende til at boltre sig, hvis ikke det var for de mange giftige hugorme! Om dem talte man og om de mange ulve her havde været, hvorfor også hele herredet kaldtes Ulvborg Herred. Den gamle, som kørte, fortalte fra sin fars tid, hvor dan hestene herude tit havde stridt en hård strid med de nu udryddede vilde dyr, og at en morgenstund han kom herud, stod en af hestene og trådte på en ulv, den havde dræbt, men kødet havde ulven helt bidt af hestens ben.

Alt for hurtig gik vejen over den knoldede hede og gennem det dybe sand. De holdt ved sørgehuset, hvor der var fuldt op af fremmede, inde og ude; den ene vogn stod ved den anden, heste og okser gik på den magre græsning; store sandklitter, ligesom hjemme ved Vesterhavet, løftede sig bag gården, strakte sig vidt og bredt! Hvordan var de klitter kommet herop, omkring tyve kilometer ind i landet og lige så høje og mægtige som de ved stranden? Vinden havde løftet og flyttet dem, de havde også deres historie.

Salmer blev der sunget, grædt blev der også, af et par gamle; ellers var alt så fornøjeligt, syntes Jørgen, her var fuldt op af mad og drikke; de dejligste fede ål og på dem skal man drikke brændevins-snaps, "den sætter ålen!" havde ålebonden sagt, og de ord kom rigtig nok her til sin ret.

Jørgen var inde og Jørgen var ude; på tredie dag

Dag følte han sig hjemme her som i Fiskerhuset og paa Klitterne, hvor han havde levet alle sine tidligere Dage. Her paa Heden var rigtignok anderledes rigt, her myldrede med Lyngblomster og med Revlinger og Blaabær, de vældede frem saa store og saa søde, man kunde ordenligt mase dem ud med Foden, saa Lyngen dryppede med den røde Saft.

Hist laae en Kæmpegrav, her en anden; Røgstøtter løftede sig i den stille Luft, det var Hedebrand, sagde man, den lyste deiligt ud paa Aftenen.

Nu kom den fjerde Dag og saa var Begravelses-Gildet ude - de skulde fra Landklitterne til Strandklitterne.

"Vore ere dog de rigtige!" sagde Fader, "disse have ingen Magt!"

Og der blev talt om hvorledes de vare komne her, og det var Altsammen meget forstaaeligt.

-

Ved Stranden var fundet et Liig, Bønderne havde lagt det i Kirkegaarden, da begyndte Sandflugten, Havet brød voldsomt ind, en klog Mand i Sognet raadede til at aabne Graven og see efter, om ikke den Jordede laae og sugede paa sin Tømmelfinger, thi da var det en Havmand de havde begravet, og Havet vilde bryde op for at hente ham; Graven blev aabnet, han laae og sugede paa Tømmelfingeren, og saa fik de ham strax paa en Karre, to Oxer spændtes for, og som bræmsestukne fore de med ham over Hede og Mose ud i Havet, da holdt Sandflugten op, men Klitterne staae endnu. Alt det hørte og gemte Jørgen, fra de lykkeligste Dage i sin Barndomstid: Dagene ved Begravelses-Gildet.

Deilig var det at komme ud, see nye Egne og nye Mennesker, og han skulde komme mere ud. Han var ikke fjorten Aar, et Barn endnu; han gik med Fartøi, kom ud at kjende hvad Verden giver; prøvede ondt Veir, haard Sø, ondt Sind og haarde Mennesker; han blev Kahytdreng! ringe Kost, kolde Nætter, Tamp og Næveslag vankede, da var der Noget i hans høiadelige spanske Blod, der kogte op, saa at vrede Ord skummede ham om Munden, men det blev nok klogest at tage dem i sig igjen, og det var en Fornemmelse som for Aalen at flaaes, skæres og lægges paa Pande.

-

følte han sig hjemme her som i fiskerhuset og på klitterne, hvor han havde levet alle sine tidligere dage. Her på heden var rigtignok anderledes rigt, her myldrede med lyngblomster og med revlinge**buske** og blåbær, de vældede frem så store og så søde, man kunne ordenligt mase dem ud med foden, så lyngen dryppede med den røde saft.

Her lå en kæmpegrav, **og der lå** en anden; røgstøtter løftede sig i den stille luft, det var hedebrand, sagde man, den lyste dejligt ud på aftenen.

Nu kom den fjerde dag og så var begravelses-gildet **afsluttet** – de skulle fra landklitterne til strandklitterne.

"Vore **klitter** er dog de rigtige **klitter**!" sagde far, "disse har ingen magt!"

Og der blev **igen** talt om hvordan de **klitter** var kommet **herhen**, og det var altsammen meget forståeligt.

Ved stranden var **der** fundet et lig, bønderne havde lagt det i kirkegården, **og** da begyndte sandflugten, havet brød voldsomt ind, en klog mand i sognet rådede til at åbne graven og se efter, om ikke den jordede lå og sugede på sin tommelfinger, **for** da var det en havmand de havde begravet, og havet ville bryde op for at hente ham; graven blev åbnet, han lå og sugede på tommelfingeren, og så fik de ham straks **sat** på en kærre, to okser spændtes for, og som **stukkede af** bremser for de **afsted** med ham over hede og mose ud i havet, **og** da holdt sandflugten op, men klitterne står endnu. Alt det hørte og gemte *Jørgen*, fra de lykkeligste dage i sin barndomstid: dagene ved begravelses-gildet. Deilig var det at komme ud, se nye egne og nye mennesker, og han skulde komme mere ud. Han var **endnu** ikke fjorten år, et barn endnu; han **stod til søs** med fartøj, kom ud at kende hvad verden giver; prøvede ondt vejr, hård sø, ondt sind og hårde mennesker – han blev kahytdreng! Ringe kost, kolde nætter, tamp og næveslag vankede, **og** da var der noget i hans højadelige spanske blod, der kogte op, så vrede ord skummede ham om munden. **Det var dog** nok klogest at tage dem i sig igen, **men** det var **for Jørgen samme** fornemmelse som for ålen at flås, skæres og lægges på panden.

"Jeg kommer igjen!" sagde det inden i ham. Den spanske Kyst, hans Forældres Fædreland, Byen selv hvor de havde levet i Velstand og Lykke fik han at see, men han vidste ikke om Hjemstavn og Slægtskab, Familien vidste endnu Mindre om ham. Den sølle Skibsdreng fik heller ikke Lov at gaae i Land, - dog den sidste Dag Fartøiet laae her, kom han paa Landejorden; der skulde gjøres Indkjøb, og han slæbe det ombord. Der stod Jørgen i usselige Klæder, de saae ud som de vare vaskede i Grøften og tørret i Skorstenen; første Gang saae han, Klitboen, en stor Stad. Hvor var dog Husene høie, Gaderne snevre, mylrende med Mennesker, nogle trængte sig her, nogle der, det var som en heel Malstrøm af Byfolk og Bønder, Munke og Soldater; der var en Skraalen, en Skrigen, en Klingen af Klokke paa Æsler og Muulæler, Kirkeklokkerne ringede med! der lød Sang og Klang, Hamren og Banken, for hver Profession havde sit Værksted i Døren eller paa Fortoget, og saa brændte Solen saa hedt, Luften var tung, det var ligesom man var kommen ind i en Bagerovn fuld af Skarnbasser, Oldenborrer, Bier og Fluier, det summede og det surrede; Jørgen vidste hverken hvor han gik eller stod. Da saae han lige foran sig Domkirkens mægtige Portal, Lysene straaledede ud fra de halvdunkle Hvælvinger, og der kom en Duft af Røgelse. Selv den fattigste Tigger i Pjalter vovede sig op ad Trappen derind. Matrosen, som Jørgen fulgte med, lagde Veien gennem Kirken, og Jørgen stod i Helligdommen. Brogede Billeder straaledede fra gylden Grund. Gudsmoder med Jesubarnet stod paa Altret mellem Blomster og Lys; Præster i Høitidsklæder sang, og smukke, pyntede Chordrenge svingede Sølv-Røgelsekar; det var en Herlighed, en Pragt at see, det gennemstrømmede Jørgens Sjæl, overvældede ham; hans Forældres Kirke og Tro omsluttede ham og slog en Accord i hans Sjæl, saa Taarer stod ham i Øinene. Fra Kirken gik det tiltorvs, han fik en Deel Kjøkken- og Madvarer at slæbe paa; Veien var ikke kort, træt blev han og saa hvilede han udenfor et stort, prægtigt Huus, der havde Marmorpiller, Statuer og brede Trapper; han	"Jeg kommer igen!" sagde det inden i ham. Den spanske kyst, hans forældres fædreland, byen selv hvor de havde levet i velstand og lykke fik han at se, men han vidste jo intet om sin hjemstavn og slægtskab, og familien vidste endnu mindre om ham. Den sølle skibsdreng fik heller ikke lov at gå i land, – dog den sidste dag fartøjet lå her, kom han på landjorden; der skulle gøres indkøb, og han skulle slæbe det ombord. Der stod Jørgen i usselt tøj, det så ud som de var vasket i grøften og tørret i skorstenen; første gang så han, klitboen, en stor by. Hvor var dog husene høje, gaderne snævre, myldrende med mennesker, nogle trængte sig her, nogle der, det var som en hel malstrøm af byfolk og bønder, munke og soldater; der var en skrålen, en skrigen, en klingen af klokker på både æsler og mulæsler, kirkeklokkerne ringede med! Der lød sang og klang, hamren og banken, for hver profession havde sit værksted i døren eller på fortovet, og så brændte solen så hedt, luften var tung, det var ligesom man var kommet ind i en bagerovn fuld af skarnbasser, oldenborrer, bier og fluier, det summede og det surrede; Jørgen vidste hverken hvor han gik eller stod. Da så han lige foran sig domkirkens mægtige portal, lysene strålede ud fra de halvdunkle hvælvinger, og der kom en duft af røgelse. Selv den fattigste tigger i pjalter vovede sig op ad trappen derind. Matrosen, som Jørgen fulgtes med, lagde vejen gennem kirken, og Jørgen stod i helligdommen. Brogede billeder strålede fra gylden grund. Gudsmoder Maria med Jesubarnet stod på altret mellem blomster og lys; præster i højtidsklæder sang, og smukke, pyntede kordrenge svingede sølv-røgelseskar; det var en herlighed, en pragt at se, det gennemstrømmede Jørgens sjæl, overvældede ham; hans forældres kirke og tro omsluttede ham og anslog en akkord i hans sjæl, så tårer stod ham i øjnene. - - Fra kirken gik det til torvet, han fik en del køkken- og madvarer at slæbe på; vejen var ikke kort, træt blev han og så hvilede han udenfor et stort, prægtigt hus, der havde marmorpiller, statuer og brede trapper; han lændede sine varer
--	--

lænedes sin Byrde op til Muren der; da kom en galoneret Portner, løftede sin sølvbeslagne Stok imod ham og jog ham bort, ham - Husets Barnebarn, men det vidste Ingen der; han allermindst.

Og saa kom han ombord, blev puffet og fik haarde Ord, lidt Søvn og meget Arbejde - saa havde han prøvet det! og det skal være saa godt at døie Ondt i Ungdommen, siger man, - ja, naar Alderdommen da bliver god.

Hans Hyretid var ude, Fartøiet laae igjen ved Ringkjøbingfjord, han kom iland og hjem til Huusby-Klitter, men Mo'er var død mens han havde været paa Reise.

Det blev en streng Vinter som fulgte; Sneestorme foer over Hav og Land, man kunde ikke ase sig frem. Hvor forskjelligt var det ikke dog fordeelt i denne Verden! saadan isnende Kulde og flygende Sne her, mens i Spaniens Land var brændende Solhede, ja altfor stærk, og dog, naar det en Dag her hjemme var rigtigt frostklart og Jørgen saae Svanerne i store Flokke flyve fra Havet, over Nissumfjord op mod Nørre-Vosborg, syntes han, at her trak man dog bedst Veiret og her var ogsaa Sommer-Deilighed! i Tankerne saae han da Heden blomstre og myldre med modne, saftige Bær; Lindetræerne og Hyldebusken ved Nørre-Vosborg stod i Blomster; derhen maatte han dog engang endnu.

Det lakkede mod Foraaret, Fiskeriet begyndte, Jørgen hjalp, han var voxet i det sidste Aar; og rask til sin Gjærning; Liv var der i ham, svømme kunde han, træde Vande, vende og boltre sig derude, tit blev han varet at vogte sig for Makrelstimerne; de tage den bedste Svømmer, trække ham under Vandet, æde ham og saa er han væk, men det blev nu ikke Jørgens Lod.

Hos Naboen i Klitterne var en Dreng, Morten, med ham kom Jørgen godt ud af det og de tog begge Hyre paa et Fartøj til Norge, gik ogsaa til Holland, og der var aldrig Noget udstaaende mellem de To, men der kan jo let komme og er man lidt heftig af Naturen, saa gjør man let noget for stærke Gebærder, det gjorde Jørgen engang, da de ombord kom op at kjæbles om Ingenting; de sad just bag Kahytzluffet og spiste af et Leerfad, de havde mellem sig, Jørgen holdt

op til muren der; da kom en uniformsklædt portner, løftede sin sølvbeslagne stok imod ham og jog ham bort, ham – husets barnebarn; men det vidste ingen der, han selv allermindst.

Og så kom han ombord igen, blev puffet og fik hårde ord, lidt søvn og meget arbejde – men så havde han prøvet det! Og det skal være så godt at udholde ondt i ungdommen, siger man, – ja, hvis alderdommen bliver god!

-
Hans hyretid var ude, fartøjet lå igen ved Ringkjøbing Fjord, han kom i land og kom hjem til Husby-klitter, men hans plejemor var død mens han havde været på rejse.

Det blev en streng vinter som fulgte; snestorme for over hav og land, man kunne ikke ase sig frem. Hvor forskelligt var det hele dog ikke fordelt i denne verden! Sådan isnende kulde og flygende sne her, mens der i Spaniens land var brændende solhede, ja altfor stærk, og dog, når det en dag herhjemme var rigtigt frostklart og Jørgen så svanerne i store flokke flyve fra havet, over Nissum Fjord op mod Nørre-Vosborg, så syntes han, at her trak man dog vejret bedst og her var også en sommerens dejlighed! I tankerne så han da heden blomstre og myldre med modne, saftige bær; lindetræerne og hyldebusken ved Nørre-Vosborg stod i blomster, derhen måtte han dog engang endnu.

-
Det lakkede mod foråret, fiskeriet begyndte, Jørgen hjalp, han var vokset i det sidste år; og han var rask til sin gerning; liv var der i ham, svømme kunne han, træde vande, vende og boltre sig derude, tit blev han advaret om at vogte sig for makrel-stimerne; de tager den bedste svømmer, trækker ham under vandet, æder ham og så er han væk, men dette blev nu ikke Jørgens lod.

Hos naboen i klitterne var en dreng, Morten, med ham kom Jørgen godt ud af det og de tog begge hyre på et fartøj til Norge, sejlede også til Holland, og der var aldrig noget udstående mellem de to, men det kan der kan jo let komme og er man lidt heftig af naturen, så gør man let for stærke gebærder, og det gjorde Jørgen engang, da de ombord kom op at kæbles og skændes om ingenting; de sad bag kahytzluffet

sin Foldekniv i Haanden, løftede den mod Morten, men blev i det samme kridhvid og saae fæl ud af Øinene. Og Morten sagde bare:

"Saa Du er af det Slags, der vil bruge Kniven!"

-

Knap var det sagt, før Jørgens Haand igjen var nede, han talte ikke et Ord, spiste sin Mad og gik til sin Dont; da de kom fra Arbeidet, gik han hen til Morten og sagde: "slaa mig kun lige i Ansigtet! jeg har fortjent det! jeg har ligesom en Gryde i mig, der koger op!"

"Lad det nu være godt!" sagde Morten, og derpaa var de næsten dobbelt saa gode Venner; ja da de siden kom hjem i det jyske Land ved Klitterne og fortalte om hvad der saadan var passeret, blev ogsaa det nævnet; Jørgen kunde koge over, men han var en ærlig Gryde alligevel! "Jyde er han jo ikke! Jyde kan man ikke kalde ham!" og det var nu vittigt talt af Morten.

Unge og sunde vare de begge To, velvoxne og med stærke Lemmer, men Jørgen var den Smidigste.

Oppe i Norge drager Bønderfolket til Sæters og fører Qvæget paa Græsning i Høiderne, paa Jyllands Vestkyst har man inde i Klitterne opreist Hytter, tømrede af Vrag og belagte med Hedetørv og Lynglag, Sovesteder strække sig Stuen rundt, og her sove, bygge og boe i den tidlige Foraarstid Fiskerfolket, Hver har sin "Æsepige" som hun kaldes, og hendes Hverv er at sætte Mading paa Krogen, modtage Fiskerne ved Landstigningen med varmt Øl og skaffe dem Mad, naar de trætte komme tilhuse. Æsepigerne slæbe fra Baaden Fiskene, skære disse op og har Meget at gjøre.

Jørgen, hans Fader, et Par andre Fiskere og deres Æsepiger havde Huusrum sammen; Morten boede i det næst ved.

Nu var der en af Pigerne, Else, hende havde Jørgen kjendt fra hun var lille, de To kom meget godt ud af det, de mødtes i Sindelag i mange Ting, men vare lige modsatte at see paa, han var bruun i Skindet og hun hvid, med høruguult Haar; hendes Øine vare saa blaae som Havvandet i Solskin.

En Dag som de gik sammen og Jørgen holdt hende i Haanden, det inderligt og fast, sagde hun

og spiste af et lerrfad, som de havde mellem sig; Jørgen holdt sin foldekniv i hånden, løftede den mod Morten, men blev i det samme kridhvid og så fæl ud af øjnene. Og Morten sagde bare:

"Så du er af den slags, der vil bruge kniven!" –

Knap var det sagt, før Jørgens hånd igen var nede, han talte ikke et ord, spiste sin mad og gik tilbage til sin dont; da de kom fra arbejdet, gik han hen til Morten og sagde: "Slå mig bare lige i ansigtet! Jeg har fortjent det! Jeg har ligesom en gryde inden i mig, der koger op!"

"Lad det nu være godt!" sagde Morten, og derpå var de næsten dobbelt så gode venner; ja, da de siden kom hjem i det jyske land ved klitterne og fortalte om hvad der sådan var passeret, blev også det nævnt: Jørgen kunne koge over, men han var en ærlig gryde alligevel! "Jyde er han jo ikke! Jyde kan man ikke kalde ham!" og det var nu vittigt sagt af Morten.

-

Unge og sunde var de begge o, velvoksne og med stærke lemmer, men Jørgen var den smidigste.

Oppe i Norge drager bønderfolket til sæters og fører kvæget på græsning oppe i bjerg højderne. På Jyllands vestkyst har man inde i klitterne oprejst hytter, tømrede af vrag og belagt med hedetørv og lynglag. Sovesteder strækker sig stuen rundt, og her sover, bygger og bor i den tidlige forårstid fiskerfolket. Hver har sin "Æsepige" som hun kaldes, og hendes arbejde er at sætte mading på krogen, modtage fiskerne ved land-stigningen med varmt øl og skaffe dem mad, når de trætte komme tilhuse. Æse-pigerne slæber fiskene fra båden, skære disse op og har meget at gøre.

Jørgen, hans far, et par andre fiskere og deres æsepiger havde hus sammen; Morten boede i huset næst ved.

Nu var der en af pigerne, Else, hende havde Jørgen kendt fra hun var lille, de to kom meget godt ud af det, de mødtes i sindelag i mange ting, men var helt modsatte at se på, han var brun i skindet og hun hvid, med hørugult hår og hendes øjne var så blå som havvandet i solskin.

-

En dag som de gik sammen og Jørgen holdt hende i hånden, inderligt og fast, sagde hun til

til ham: "Jørgen, jeg har Noget paa mit Hjerte! lad mig være Æsepige hos Dig, for Du er mig som en Broder, men Morten, hvem jeg er hyret af, han og jeg ere Kjærestefolk, - men det er nu ikke værdt at snakke om til de Andre!"

Og det var for Jørgen ligesom om Klitsandet rørte sig under ham, han sagde ikke et Ord, men nikkede, og det betyder det samme som ja; mere behøvedes der ikke; men han følte lige med Eet i sit Hjerte, at han ikke kunde udstaae Morten - og, jo længere han tænkte derover, saaledes havde han aldrig før tænkt paa Else, des klarere blev det, at Morten havde stjaalet fra ham det Eneste, han holdt af og det var rigtignok Else, nu var det gaaet op for ham.

Er det nogenlunde bevæget Sø og Fiskerne vendte hjem med deres Fartøi, see dem da sætte over Revlerne: een af Folkene staaer opreist forud, de Andre give Agt paa ham, sidde med Aarerne, som de, foran Revlen, bruge udad, til han giver dem Tegn at nu kommer den større Bølge der løfter Baaden over, og den løftes, saa at man fra Land seer Kjølens af den, i næste Nu er hele Fartøiet skjult af Søerne foran, ikke Baad, ikke Folk eller Mast er at øjne, man skulde troe Havet havde slugt dem, et Øieblik efter komme de som var det et mægtig Sødyr der kravlede op ad Bølgen, Aarestængerne røre sig som dets bevægelige Been; ved anden og tredie Revle gaaer det som ved den første, og nu springe Fiskerne i Vandet, drage Baaden i Land, hvert Bølgeslag hjælper dem og giver et godt Sæt, til de have den ude af Havstokken.

En feil Ordre udenfor Revlen, en Nølen, og de lide Skibbrud.

"Saa var det forbi med mig og med Morten ligedan!" Den Tanke kom hos Jørgen ude paa Søen, hvor just hans Pleiefader var bleven alvorlig syg. Feberen knugede ham; det var lidt ud for den yderste Revle, Jørgen sprang op forud:

"Fader, lad mig!" sagde han og hans Øiekast gled hen over Morten og over Søerne, men idet hver Aare rørte sig for de stærke Tag og den største Bølge kom, saae han sin Faders blege Ansigt og - kunde ikke lyde sin onde Indskyldelse. Baaden kom vel over Revlerne og i Land, men den onde Tanke laae ham i Blodet,

ham: "Jørgen, jeg har noget på mit hjerte! Lad mig være æsepige hos dig **fremover**, for du er mig som en broder, men *Morten*, **som** jeg er hyret af, han og jeg er kærester, – men det er nu ikke værd at snakke om til de andre!"

Og det var for *Jørgen* som om klitsandet rørte sig under ham, han sagde ikke et ord, men nikkede, og det betyder det samme som *ja*; mere behøvedes der ikke; men han følte lige med et i sit hjerte, at han ikke kunne udstå *Morten* – og, jo længere han tænkte derover, sådan havde han aldrig før tænkt på *Else*, des klarere blev **det**: at *Morten* havde stjålet fra ham det eneste, han holdt af og det var rigtignok *Else*, nu var det gået op for ham!

Hvis det er nogenlunde bevæget sø og fiskerne vender hjem med deres fartøj, se dem da sætte over revlerne: en af folkene står oprejst forude, de andre **holder øje med** ham, sidder med årerne, som de, foran revlen, bruger udad, til han giver dem tegn **til** at *nu* kommer den større bølge, der løfter båden over **revlen**, og den løftes, **så man** fra land ser kølen af den, i næste nu er hele fartøjet skjult af **havs**ørerne foran, ikke båd, ikke folk eller mast er at øjne, man skulle tro havet havde slugt dem; **men** et øjeblik efter kommer de **til syne** som var det et mægtig sødyr, der kravlede op ad bølgen, årestængerne rører sig som dets bevægelige ben; ved anden og tredie revle går det som ved den første, og nu springer fiskerne i vandet, **trækker** båden i land, hvert bølgeslag hjælper dem og giver et godt **afsæt**, **indtil** de har den ude af havstokken.

Blot en forkert ordre udenfor revlen **eller** en nølen, og de lider skibbrud.

"Så var det forbi med **både** mig og med *Morten*!" Den tanke kom **til Jørgen** ude på søen, hvor netop hans plejefar var blevet alvorlig syg. Feberen knugede ham; det var lidt ud for den yderste revle, *Jørgen* sprang op forude:

"Far, lad mig!" sagde han og hans øjekast gled hen over *Morten* og over **de voldsomme** søer, men idet hver åre rørte sig for de stærke tag og den største bølge kom, så han sin fars blege ansigt og – kunne **alligevel** ikke **adlyde** sin onde indskyldelse. Båden kom vel over revlerne og **på** land, men den onde tanke lå ham i blodet, det kogte og opkogte hver lille bitterheds-trevl, der

det kogte og opkogte hver lille Bitterheds-Trevl, der flossede i hans Erindring fra Kammerats-Tiden, dog kunde han ikke snoe Tvinde deraf og saa lod han være. Morten havde spoleret ham, det følte han og det var jo nok til at blive ham hadefuld. Et Par af Fiskerne lagde Mærke dertil, men Morten ikke, han var ligesom altid før, hjælpsom og snaksom, lidt formeget af det sidste.

Jørgens Pleiefader maatte lægge sig tilsengs, det blev Sotteseng, han døde Ugen efter - og saa fik Jørgen i Arv Huset henne bag Klitterne, et ringe Huus kun, men det var altid Noget, saa Meget havde Morten ikke.

"Nu tager Du vel ikke Hyre meer, Jørgen! men bliver altid hos os!" sagde en af de gamle Fiskere.

Den Tanke havde Jørgen ikke, han tænkte just paa at see sig igjen lidt om i Verden. Aalebonden fra Fjaltring havde en Morbro'er oppe i "Gammel-Skagen", han var Fisker, men dertil velstaaende Kjøbmand som havde Fartøi; det skulde være saadan en yndig, gammel Mand, ham var det nok værdt at staae i Tjeneste hos. Gammel-Skagen ligger nordligst oppe i Jylland, saa langt borte fra Huusby-Klitter, som man her i Landet kan komme, og det var nok det Jørgen meest syntes om, han vilde ikke engang blive til Elses og Mortens Bryllup, der skulde holdes om et Par Uger.

Det var uklog Gjerning at tage afsted, meente den gamle Fisker, nu havde Jørgen Huus, Else blev nok stemt for heller at tage ham.

Jørgen svarede saa stumpet derpaa, det var ikke let at faae fat i hans Tale, men den Gamle førte Else til ham: hun sagde ikke Meget, men det sagde hun:

"Du har Huus! det maa man lægge i Eftertanken!"

Og Jørgen lagde Meget i Eftertanke.

Havet har svære Søer, Menneskehjertet har dem endnu sværere; der gik mange Tanker, stærke og svage iblandt, gennem Jørgens Hoved og Sind, og han spurgte Else:

"Om nu Morten havde et Huus saa godt som jeg, hvem af os tog Du da helst?"

"Men Morten har ikke og faaer ikke!"

"Men vi tænke os nu, at han fik!"

flossede i hans erindring fra kammerats-tiden, dog kunne han ikke sno et **helt garn** deraf og så lod han være. *Morten* havde spoleret ham, det følte han og det var jo nok til at blive ham hadefuld. Et par af fiskerne lagde **mærke** til det, men ikke *Morten*, han var ligesom altid før, hjælpsom og snaksom, lidt for meget af det sidste.

Jørgens plejefar måtte lægge sig til sengs, det blev **en sidste sygeseng**, han døde ugen efter – og så fik *Jørgen* huset henne bag klitterne **i** arv, et ringe hus kun, men det var altid noget, så meget havde *Morten* ikke.

-

"Nu tager du **nok** ikke hyre **andre steder** mere, *Jørgen*, men bliver **vel** altid hos os?" sagde en af de gamle fiskere.

Den tanke havde *Jørgen* ikke, han tænkte **netop** på at se sig lidt om i verden **igen**. Ålebonden fra *Fjaltring* havde en morbror oppe i "*Gammel-Skagen*", han var fisker, men dertil **en** velstående købmand som havde **eget** fartøj; **han** skulle være sådan en yndig, gammel mand, ham var det nok værd at stå i tjeneste hos. *Gammel-Skagen* ligger nordligst oppe i *Jylland*, så langt borte fra *Husby-klitter*, som man her i landet kan komme, og det var nok det *Jørgen* mest syntes om, han ville ikke engang blive til *Elses* og *Mortens* bryllup, der skulle holdes om et par uger.

Det var uklog gerning at tage afsted, mente den gamle fisker, nu havde *Jørgen* **jo** hus, **og** *Else* blev nok stemt for hellere at tage ham.

Jørgen svarede så stumpet på **dette**, det var ikke let at få fat i hans tale, men den gamle førte *Else* til ham: hun sagde ikke meget, men **dette** sagde hun:

-

"Du har hus! Det må man lægge i eftertanken!" Og *Jørgen* lagde meget i eftertanke.

Havet har svære søer, menneskehjertet har dem endnu sværere; der gik mange tanker, stærke og svage, gennem *Jørgens* hoved og sind, og han spurgte *Else*:

-

"Om nu *Morten* havde et hus så godt som jeg, hvem af os tog du da helst?"

"Men *Morten* har ikke og får ikke **et hus**!"

"Men vi tænker os nu, at han fik **et**!"

"Ja, saa tog jeg vel Morten, for saadanne har jeg det nu! men Det kan man ikke leve af!"

Og Jørgen tænkte derover den hele Nat. Der var Noget i ham, han kunde ikke selv gjøre sig Rede derfor, men han havde en Tanke, der var stærkere end hans Kjærlighed til Else; - og saa gik han til Morten, og hvad han der sagde og gjorde havde han vel betænkt, han overlod ham paa de billigste Vilkaar Huset, selv vilde han tage Hyre, det lystede ham saa. Og Else kyssede ham midt paa Munden da hun hørte det, for hun holdt jo meest af Morten.

I den tidlige Morgen vilde Jørgen afsted. Aftenen forud, det var allerede silde, fik han Lyst til endnu engang at besøge Morten, han gik, og mellem Klitterne mødte han den gamle Fisker, der ikke syntes om Afreisen, Morten maatte nok gaae med et Andenæb syet i Buxerne, sagde han, siden Pigerne bleve saa hart forliebte i ham. Jørgen slog den Tale hen, sagde Farvel og gik til Huset hvor Morten boede; han hørte hørøstet Tale derinde, Morten var ikke alene; Jørgen var vankelmodig, Else vilde han mindst træffe sammen med, og naar han ret betænkte det, vilde han heller ikke, at Morten nok engang skulde sige ham Tak, og saa vendte han om igjen.

Næste Morgen, før Dag, snørede han sin Bylt, tog sin Madæske og gik ned ad Klitterne mod Havstokken, der var lettere at komme frem end paa den tunge, sandede Vei, desuden kortere, thi han vilde først til Fjaltring, ved Bovbjerg, hvor Aalebonden boede, hvem han havde lovet et Besøg.

Havet var blankt og blaat, Skaller og Konchylier laae der, hans Barne-Legetøj knasede under Fødderne. - Idet han gik, sprang hans Næse op at bløde, det var en ringe Ting kun, men den kan ogsaa have Betydning; et Par store Bloddraaber faldt paa hans Ærme; han vaskede dem af, standsede Blodet og syntes ordenlig at Tabet deraf havde gjort ham lettere i Hoved og Sind. Der blomstrede i Sandet lidt Strandkaal, han brød en Green af og stak i Hatten; freidig og glad vilde han være; det gik ud i den vide Verden, "ud af Døren lidt op ad Aaen!" som Aalebørnene vilde det! "Tager Eder iagt for de slemme Mennesker, de stange, flaae,

"Ja, så tog jeg vel *Morten*, for sådan har jeg det nu! Men det kan man ikke leve af!"

Og *Jørgen* tænkte derover den hele nat. Der var noget i ham, han kunne ikke selv gøre rede for det, men han havde en tanke, der var stærkere end hans kærlighed til *Else*; – og så gik han til *Morten*, og hvad han der sagde og gjorde havde han nøje tænkt over: han overlod ham huset på de billigste vilkår, selv ville han tage hyre, det havde han mest lyst til. Og *Else* kyssede ham midt på munden da hun hørte det, for hun holdt jo mest af *Morten*.

I den tidlige morgen ville *Jørgen* afsted. Aftenen før, det var allerede sent, fik han lyst til endnu engang at besøge *Morten*; han gik, og mellem klitterne mødte han den gamle fisker, der ikke syntes om afreisen. *Morten* måtte nok gå med et lykkebringende andenæb syet ind i bukserne, sagde han, siden pigerne blev så forelskede i ham? *Jørgen* slog den tale hen, sagde farvel og gik til huset hvor *Morten* boede; han hørte højrøstet tale derinde, *Morten* var ikke alene; *Jørgen* var vankelmodig, *Else* ville han mindst træffe sammen med, og når han ret betænkte det, ville han heller ikke, at *Morten* nok engang skulle sige ham tak, og så vendte han om igen.

Næste morgen, før daggry, snørede han sin bylt, tog sin madæske og gik ned ad klitterne mod havstokken; dér var det lettere at komme frem end på den tunge, sandede vej, desuden kortere, for han ville først til *Fjaltring*, ved *Bovbjerg*, hvor ålebonden boede, hvem han havde lovet et besøg.

Havet var blankt og blå, skaller og konkylier lå der, hans barnelegetøj knasede under fødderne. – Idet han gik, sprang hans næse op og begyndte at bløde, det var en lille ting kun, men den kan også have betydning; et par store bloddråber faldt på hans ærme; han vaskede dem af, standsede blodet og syntes ordenlig at tabet af blodet havde gjort ham lettere i hoved og sind. Der blomstrede i sandet lidt strandkål, han brød en gren af og stak i hatten; frejdig og glad ville han være; det gik nu ud i den vide verden, "ud af døren lidt op ad åen!" som ålebørnene ville det! "Tager jer i agt for de slemme mennesker, de stange, flå, skære i stykker og lægger jer på

skære istykker og lægge Eder paa Pande!"
gentog han for sig selv og loe derved, han slap vel nok heelskindet gennem Verden; godt Mod er et godt Væрге!

Solen var allerede højt oppe, da han nærmede sig det smalle Indløb fra Vesterhavet til Nissumfjord; han saae tilbage, og øinede et godt Stykke borte To til Hest, Andre fulgte, de skyndte sig, ham kom det ikke ved.

Færgebaaden laae paa den anden Side af Indløbet; Jørgen raabte til den kom, steg saa ombord, men før han med Roerkarlen var midtveis, kom de Mænd, som saa iilsomt havde skyndt sig, de raabte, de truede og nævnede Øvrighedens Navn. Jørgen forstod ikke hvad det betød, men meente at det var bedst at vende om; tog selv et Tag i den ene Aare og roede tilbage; i samme Øieblik sprang Folkene i Baaden og før han vidste Noget, slog de et Toug om hans Hænder.

"Din onde Gjerning vil koste Dig dit Liv!"
sagde de; "godt, at vi fik Dig fat!"

Det var hverken meer eller mindre end et Mord, han beskyldtes for at have begaaet. Morten var funden stukken med en Kniv i Halsen; en af Fiskerne havde igaar Aftes sildig mødt Jørgen, der gik hen til Morten; det var ikke første Gang at Jørgen havde løftet Kniv mod ham, vidste man; han maatte være Morderen, det var nu om at faae ham vel i Forvaring; Ringkjøbing var det rette Sted, men Veien var lang, Vinden stik Vest, ingen halv Time brugte de til at sætte over Fjorden mod skjærumaa og derfra havde de kun en Fjerdingvei til Nørre-Vosborg, som var en stærk Gaard med Volde og Grave. I Baaden var en Broder til Ladefogden derovre, han meente, de fik nok Lov indtil videre at sætte Jørgen der i Hullet, hvor Tatersken Langemargrethe havde siddet før sin Henrettelse.

Jørgens Forsvar blev ikke hørt, et Par Bloddraaber paa hans Skjorte talte vissere imod ham; sin Uskyldighed var han sig bevidst, og da det ikke kunde komme til Retfærdiggjørelse her, saa gav han sig hen i sin Skjæbne

De stege i Land netop ved det gamle Voldsted, hvor Ridder Bugges Gaard havde staaet, her hvor Jørgen med sine Pleieforældre havde

panden!" gentog han for sig selv og lo **over det**; han slap vel nok helskindet gennem verden; godt mod er godt **forsvar**!

-

Solen var allerede højt oppe, da han nærmede sig det smalle indløb fra *Vesterhavet* til *Nissum Fjord*; han så tilbage, og øjnede et godt stykke borte to til hest, andre fulgte, de skyndte sig, **men** ham kom det **jo** ikke ved.

Færgebåden lå på den anden side af indløbet; *Jørgen* råbte **på båden ind**til den kom, steg så ombord, men før han med rorkarlen var midtvejs, kom de **to** mænd, som så **hastigt** havde skyndt sig, de råbte, de truede, **og råbte igen**: "I øvrighedens navn!". *Jørgen* forstod ikke hvad det betød, men mente at det var bedst at vende om; **han** tog selv et tag i den ene åre og roede tilbage; i samme øjeblik sprang folkene **ned** i båden og før han vidste noget, slog de et tov om hans hænder.

Din onde gerning vil koste dig dit liv!" sagde de; "godt, at vi fik **fat i dig**!"

Det var hverken mere eller mindre end et mord, han beskyldtes for at have begået. *Morten* var **blevet** funden, stukket med en kniv i halsen; en af fiskerne havde igår aftes **sent** mødt *Jørgen*, der gik hen til *Morten*; det var ikke første gang at *Jørgen* havde løftet kniv mod ham, vidste man; han måtte være morderen, det var nu om at få ham **sikkert** i forvaring; *Ringkjøbing* var det rette sted, men vejen var lang, vinden stik vest, **omkring en** halv time brugte de til at sætte over fjorden mod *Skærum Å* og derfra havde de kun **et par kilometer** til *Nørre-Vosborg*, som var en stærk gård med volde og **voldgrave**. I båden var en bror til ladefogeden derovre, han mente, de fik nok **lov**, indtil videre, at sætte *Jørgen* der i **fange**hullet, hvor tater-kvinden *Lange-Margrethe* havde siddet før sin henrettelse.

Jørgens forsvar blev ikke hørt, et par bloddråber på hans skorte talte **derimod** imod ham; sin uskyldighed var han sig bevidst, og da det ikke kunne komme til retfærdiggjørelse her, så gav han sig hen i sin skæbne.

De steg i land netop ved det gamle voldsted, hvor *Ridder Bugges* gård havde stået, her hvor *Jørgen* med sine plejeforældre havde vandret til gilde, gravgildet, de fire livsalige, lyseste

vandret til Gilde, Gravgildet, de fire livsalige, lyseste Barndomsdage. Han førtes igen den samme Vei hen over Engen op til Nørre-Vosborg, og der stod i fuld Blomstring Hyldetræet, de høje Linde duftede, han syntes at have været her den Dag igaar.

I den vestre Bygning af Gaarden er en Nedgang under den høje Trappe, her kommer man ind i en lav, hvælvet Kjelder, og derfra var Langemargrethe ført til Retterstedet; hun havde ædt fem Børnehjerter og troede paa, at havde hun faaet to til, saa havde hun kunnet flyve og gjort sig usynlig. Der var i Muren et lille, rudeløst, snevert Lufthul; de duftende Linde udenfor mægtede ikke at sende en Smule Vederqvægelse, Alt var raat og muggent herinde; kun en Brix stod her, men en god Samvittighed er en god Hovedpude, ja saa kunde jo Jørgen ligge blødt.

Den planketykke Dør var lukket, en Jernstang skudt for, men Overtroens Mare kryber gennem et Nøglehul, paa Herregaarden og i Fiskerhuset, sagtens herind hvor Jørgen nu sad og tænkte paa Langemargrethe og hendes Ugjerninger; hendes sidste Tanker havde fyldt dette Rum, Natten før Henrettelsen; han huskede paa al den Trolddom her i gammel Tid var øvet, da Herremanden Svanwedel boede her, og det var jo vel bekjendt hvorledes endnu Bindehunden, som stod paa Broen, hver Morgen blev funden hængt i sin Lænke ud over Rækværket. Alt fyldte og gennemisnede Jørgen, dog een Solstraale fra dette Sted lyste ind i ham udefra, og det var Erindringen om den blomstrende Hyld og Lindetræerne.

Længe sad han ikke her, han førtes til Ringkjøbing, hvor Fængslet blev ligesaa strengt.

De Tider vare ikke vore; Fattigmand havde det haardt; det var endnu ikke forvundet, at Bøndergaarde og Bønderbyer gik op i nye Herregaarde, og under dette Regimente blev Kudsk og Tjener Birkedommer, der kunde for en ringe Forseelse dømme fattig Mand til Boeslodsfortabelse og til at pidskes til Kagen; endnu fandtes her En og Anden af disse, og i det jydske Land, langt fra Kongens Kjøbenhavn og de oplyste, velsindede Styrere, gik Loven tit endnu som den kunde, og det var det Mindste, at

barndomsdage. Han førtes igen den samme vej hen over engen op til *Nørre-Vosborg*, og der stod i fuld blomstring hyldetræet **og** de høje linde duftede, han syntes at have været her den dag igår.

-

I den vestre bygning af gården er en nedgang under den høje trappe, her kommer man ind i en lav, hvælvet kælder, og derfra var *Lange-Margrethe* **blevet** ført til retterstedet; hun havde ædt fem børnehjerter og troede på, at havde hun fået to til, så havde hun kunnet flyve og gjort sig usynlig. Der var i muren et lille, rudeløst, snævert lufthul; de duftende linde udenfor mægtede ikke at sende en smule **lindrende duft.**, Alt var råt og muggent herinde; kun en briks stod her, men en god samvittighed er en god hovedpude – ja, så kunne jo *Jørgen* ligge blødt. Den planketykke dør var lukket, en jernstang skudt for, men overtroens mare kryber **sagtens** gennem et nøglehul, **både** på herregården og i fiskerhuset, **ind** hvor *Jørgen* nu sad og tænkte på *Lange-Margrethe* og hendes ugerninger; hendes sidste tanker havde fyldt dette rum, natten før henrettelsen; han huskede på al den trolddom her i gammel tid var **udøvet**, **dengang stedets senere** herremand *Svanwedel* boede her, og det var jo vel bekendt hvordan **lænke**hunden, som stod på broen, hver morgen blev funden hængt i sin lænke ud over rækværket. Alt fyldte og gennemisnede *Jørgen*, dog en solstråle fra dette sted lyste ind i ham udefra, og det var erindringen om den blomstrende hyld og lindetræerne.

-

-

Længe sad han her **ikke**, han førtes **i stedet** til *Ringkjøbing*, hvor fængslet blev ligeså strengt. De tider var ikke vore **tider**; fattigmand havde det hårdt; det var endnu ikke **overstået**, at bøndergårde og bønderbyer **hørte under de** nye herregårde, og under dette regimente blev kusk og tjener **en slags** birkedommer, der for en ringe forseelse kunne dømme **en** fattig mand til **bøder** og pisk, **bundet til en pæl**; endnu fandtes her en og anden af disse, og i det jyske land – langt fra Kongens *København* og de oplyste, velsindede **lovgivere** – gik loven tit endnu som den **plejede**, og det var **en ringe trøst**, at **tiden arbejde for**

Tiden drog ud for Jørgen. Bitterligt koldt var det hvor han sad, naar vilde det faae Ende? Uforskyldt var han kastet ind i Fortræd og Elendighed, det var hans Lod! hvorledes den havde været ham beskaaret heri Verden, fik han nu Tid til at tænke over; hvorfor var han bleven stillet saaledes? Ja, det vilde klare sig "i det andet Liv", det, der visseligt venter os! den Tro var voxet fast hos ham i det fattige Huus; hvad i Spaniens Fylde og Solskin ikke lyste ind i hans Faders Tanke, blev ham i Kulde og Mørke Fortrøstningslys, Guds Naadegave, og den er aldrig Skuffelse. - Nu lod Foraarsstormene sig mærke. Vesterhavets Rullen hører man milevidt inde i Landet, men først naar Stormen har lagt sig, den lyder som svære Vogne i hundredviis kjørte over en haard, underhulet Vei; Jørgen hørte det inde i sit Fængsel og det var en Afvexling; ingen gamle Melodier kunde gaae dybere til Hjertet, end disse Toner, det rullende Hav, det frie Hav, hvor man blev baaren gennem Verden, fløi med Vindene, og hvor man end kom hen, man havde med sig sit eget Huus, ligesom Sneglen har sit; man stod altid paa egen, altid paa Hjemmets Grund, selv i fremmed Land. Hvor lyttede han til den dybe Rullen, hvor rullede ikke Tanken Erindringer op; "fri, fri! lyksaligt at være fri, selv uden Saaler i Skoene og med lappet Blaargarns Skjorte!" Enkelte Gange blussede det i ham derved og han slog med knyttet Næve mod Muren. Uger, Maaneder, et heelt Aar var gaaet, da greb man en Kjeltring Niels Tyv, "Hestepangeren" blev han ogsaa kaldet, og da - kom de bedre Tider, det blev vitterligt hvad Uret Jørgen havde lidt. - Nord for Ringkjøbing Fjord, hos en Huusmand der havde Krohold, var, om Eftermiddagen før Jørgens Afreise fra Hjemmet og Mordet skete, Niels Tyv og Morten truffen sammen, der blev drukket et Par Glas, og de skulde ikke gaae nogen Mand i Hovedet, men de satte dog Mundlæderet lidt for meget i Gang paa Morten, han snakkede stort op, fortalte, at han havde faaet sig en Gaard og skulde giftes, og da Niels	<i>Jørgen</i> Bitterligt koldt var det hvor han sad, hvornår ville det få ende? Uforskyldt var han kastet ind i fortræd og elendighed, det var hans skæbnes lod! Hvordan den havde været ham beskåret her i verden, fik han nu tid til at tænke over: hvorfor var han blevet stillet sådan? Ja, det ville vis sig "i det andet liv", det liv, der visseligt venter os efter dette! Den tro var vokset fast hos ham i det fattige hus; det der i <i>Spaniens</i> fylde og solskin ikke lyste ind i hans fars tanke, blev ham i kulde og mørke et fortrøstningslys, Guds Nåde-gave, og den er aldrig skuffelse. - Nu lod forårsstormene sig mærke. <i>Vesterhavets</i> rullen hører man milevidt inde i landet, men først når stormen har lagt sig, den lyder som svære vogne i hundredvis kørte over en hård, underhulet vej; <i>Jørgen</i> hørte det inde i sit fængsel og det var en afveksling; ingen gamle melodier kunne gå dybere til hjertet, end disse toner, det rullende hav, det frie hav, hvor man blev båret gennem verden, fløj med vindene, og hvor man end kom hen, man havde med sig sit eget hus, ligesom sneglen har sit; man stod altid på egen, altid på hjemmets grund, selv i fremmed land. Hvor han dog lyttede til den dybe rullen, hvor rullede ikke tanken mange erindringer op; "fri, fri! lyksaligt at være fri, selv uden såler i skoene og med lappet hampe-skjorte!" Enkelte gange blussede det i ham derved og han slog med en knyttet næve mod muren. Uger, måneder, et helt år var gået, da greb man en forbryder: <i>Niels Tyv – "Hestepangeren"</i> blev han også kaldet – og da kom de bedre tider; det blev offentligt kendt hvilken uret <i>Jørgen</i> havde lidt. - Nord for <i>Ringkøbing Fjord</i> – hos en husmand der havde kro – havde, om eftermiddagen før <i>Jørgens</i> afrejse fra hjemmet og mordet skete, <i>Niels Tyv</i> og <i>Morten</i> mødt hinanden, der blev drukket et par glas, og de glas skulle jo ikke gå nogen mand til hovedet, men de satte dog snakketøjet lidt for meget i gang på <i>Morten</i>, han snakkede stort op, fortalte, at han havde fået sig en gård og skulle giftes, og da <i>Niels</i> spurgte om
---	--

spurgte om Pengene dertil, slog Morten hovmodig paa sin Lomme: "De ere der hvor de skulle være!" svarede han. - Dette Skryderi kostede ham Livet; da han var gaaet, fulgte Niels efter og stak ham med en Kniv i Halsen, for at tage Pengene der ikke fandtes. Det blev sat vidtløftigt ud fra hinanden, os er det nu nok at vide at Jørgen kom paa fri Fod, men hvad erholdt han i Erstatning for hvad han havde lidt i Aar og Dag, i Fængsel, Kulde, stødt bort fra Menneskene; ja, der blev sagt ham, at det var en Lykke at han var uskyldig, nu kunde han gaae. Borgemesteren gav ham til Mark i Reisepenge og flere af Byens Borgere gav ham Øl og god Mad, der var ogsaa gode Mennesker! ikke Alle "stange, flaae og lægge paa Pande!" men det Bedste ved det Hele var at Kjøbmand Brønne fra Skagen, ham hos hvem Jørgen for et Aar siden vilde have taget Hyre, netop i de Dage var i Ærende nede i Ringkjøbing; han hørte om den hele Sag, Hjerter havde han, forstod og følte hvad Jørgen havde lidt, nu vilde han gjøre ham det lidt Godt og Bedre, lade ham erfare at der ogsaa ere gode Mennesker. Fra Fængsel til Frihed, til Himmeriges Rige, til Kjærlighed og Hjertelag gik det nu, ja, det skulde ogsaa prøves; intet Livens Bæger er heelt Malurt, det kunde intet godt Menneske skjenke et Menneskebarn, skulde da Gud, Alkjærligheden, kunne det? - "Lad nu alt Det være begravet og glemt!" sagde Kjøbmand Brønne: "En rigtig tyk Streg sætte vi over det sidste Aar! Almanakken brænde vi! og om to Dage reise vi til det fredelige, velsignede og fornøielige Skagen! en Afkrog i Landet sige de det er; en velsignet Kakkelovnskrog er det, med aabne Vinduer ud til den vide Verden." - Det var en Reise! det var at trække Veiret igjen! at komme fra den kolde Fængselsluft ud i det varme Solskin. Heden stod med Blomstrende Lyng, et myldrende Flor, og Hyrdedrengen sad paa Kæmpegraven og blæste paa sin Fløite, han havde skaaret af et Faarebeen. Fata morgana,	pengene dertil, slog <i>Morten</i> hovmodig på sin lomme: "De er der hvor de <i>skal</i> være!" svarede han. - Dette skryderi kostede ham livet; da han var gået, fulgte <i>Niels</i> efter og stak ham med en kniv i halsen, for at tage pengene, der <i>jo</i> ikke fandtes. - Det <i>hele blev omhyggeligt opklaret</i>, os er det nu nok at vide at <i>Jørgen</i> kom på fri fod, men hvad <i>fik</i> han i erstatning for <i>alt</i> hvad han havde lidt i år og dag, i fængsel, kulde, stødt bort fra menneskene? Ja, der blev sagt ham, at det var en lykke at han var uskyldig, nu kunne han gå! Borgmesteren gav ham <i>lidt</i> rejsepenge og flere af byens borgere gav ham øl og god mad, der var også gode mennesker <i>der</i>! Ikke alle "stanger, flår og lægger på panden!", men det bedste ved det hele var at købmand <i>Brønne</i> fra <i>Skagen</i>, ham hos hvem <i>Jørgen</i> for et år siden ville have taget hyre, netop i de dage var i ærende nede i <i>Ringkjøbing</i>; han hørte om den hele sag, hjerte havde han, <i>og han</i> forstod og følte hvad <i>Jørgen</i> havde lidt. <i>Nu</i> ville han gøre ham det lidt godt og bedre, lade ham erfare at der også er gode mennesker <i>til</i>. Fra fængsel til frihed, til Himmeriges rige, til kærlighed og hjertelag gik det nu, ja, det skulle også prøves. Intet livsens bæger er <i>kun</i> malurt, det kunne intet godt menneske skænke et menneskebarn. Skulle da Gud, alkærligheden, kunne <i>gøre</i> det? - "Lad nu alt det være begravet og glemt!" sagde købmand <i>Brønne</i>: "En rigtig tyk streg sætter vi over det sidste år! Almanakken brænder vi! Og om to dage rejse vi til det fredelige, velsignede og fornøjelige <i>Skagen</i>! En afkrog i landet siger de det er; en velsignet kakkelovns-krog er det, med åbne vinduer ud til den vide verden." - Det var en rejse! Det var at trække vejret igen! At komme fra den kolde fængselsluft ud i det varme solskin. Heden stod med blomstrende lyng, et myldrende flor, og hyrdedrengen sad på kæmpegraven og blæste på sin fløjte, han havde skåret af et fåreben. <i>Fata morgana</i>, ørkenens dejlige luftsyn, med hængende haver og
---	---

Ørkenens deilige Luftsyn, med hængende Haver og svømmende Skove, viste sig og den underlige lette Luftbølging, som kaldes Lokemanden, der driver sin Hjord.

Op mod Limfjorden gik Reisen, over Vendelboernes Land, op mod Skagen, hvorfra Mændene med det lange Skjæg, Langbarderne, vare udvandrede, da i Hungerstiden under Kong Snio alle Børn og Gamle skulde have været slaaet ihjel, men den ædle Qvinde Gambaruk, der eiede Jordegods heroppe, foreslog, at heller de Unge skulde drage ud af Landet; derom vidste Jørgen, saa lærd var han, og kjendte han ikke Langbardernes Land bag de høje Alper saa vidste han dog hvorledes der maatte see ud, han havde jo selv som Dreng været Syd paa, i Spaniens Land; han huskede de der opstablede Frugt-Dynger, de røde Granatblomster, Summen, Brummen og Klokkeklang i Byens store Kube, men deiligst er der dog i Hjemmets Land, og Jørgens Hjem var Danmark.

-

Endelig naaede de da op til "Vendilskaga", som Skagen kaldes i gamle norske og islandske Skrifter. Milevidt, med Klitter og Agerland imellem, strækker sig og strakte sig alt dengang Gammel-Skagen, Vester- og Østerby, ud til Fyrtaarnet nær "Grenen"; Huse og Gaarde laae som endnu, strøede mellem opfygede, omskiftende Sandhøider, et Ørkenland, hvor Vinden boltrer sig i det løse Sand og hvor Maager, Terner og de vilde Svaner lade sig høre, saa at det skærer gennem Ørehinden. Sydvest en Miil fra "Grenen" ligger Høien eller Gammel-Skagen, her boede Kjøbmand Brønne, her skulde nu Jørgen leve. Gaarden var tjæret, de smaa Udhuse havde hver en omvendt Baad til Tag, Vragstumper vare slagne sammen til Svinesti, Indhegning var her ikke, der var jo ikke Noget at hegne om, men paa Snore, i lange Rækker, den ene over den anden, hang opskaarne Fisk for at tørres i Vinden. Hele Strandbredden var overdynget med forraadnede Sild, Voddet kom jo neppe i Vandet, før Silden i Læsseviis blev trukket i Land, der var for mange af den slags, man smed dem i Havet igjen eller lod dem ligge og raadne.

Kjøbmandens Kone og Datter, ja Huusfolkene

svømmende skove, viste sig og den underlige lette luftbølging, som kaldes *Loke-manden*, der driver sin [flok](#).

-

Op mod *Limfjorden* gik rejsen, over vendelboernes land, op mod *Skagen*, hvorfra mændene med det lange skæg, *Langbarderne*, var udvandrede, da i hungerstiden under *Kong Snio* alle børn og gamle skulle have været slået ihjel, men den ædle kvinde *Gambaruk*, der ejede jordegods heroppe, foreslog, at de [unge](#) hellere skulle drage ud af landet; derom vidste *Jørgen*, så lærd var han, og kendte han ikke *Langbardernes* land [nede](#) bag de høje alper så vidste han dog hvordan der måtte se ud, han havde jo selv som dreng været sydpå, i *Spaniens* land; han huskede de der opstablede frugtdynger, de røde granatæble-blomster, summen, brummen og klokkeklang i byens store kube, men dejligst er der dog i hjemmets land, og *Jørgens* hjem var *Danmark*.

-

Endelig naede de da op til "*Vendil-Skaga*", som *Skagen* kaldes i gamle norske og islandske skrifter. Milevidt, med klitter og agerland imellem, strækker sig – og strakte sig [dengang](#) – *Gammel-Skagen*, *Vesterby* og *Østerby*, ud til fyrtårnet nær "*Grenen*". Huse og gårde lå som [de gør](#) endnu, strøede mellem opfygede, omskiftende sandhøjder, et ørkenland, hvor vinden boltrer sig i det løse sand og hvor måger, terner og de vilde svaner lade sig høre, så at det skærer gennem ørehinden. [En ti kilometer](#) sydvest fra "*Grenen*" ligger *Højen* eller *Gammel-Skagen*, her boede købmand *Brønne*, her skulle nu *Jørgen* leve. Gården var tjæret, de små udhuse havde hver en omvendt båd til tag, vragstumper var slået sammen til svinesti, indhegning var her ikke, der var jo ikke noget at hegne om, men på snore, i lange rækker, den ene over den anden, hang opskårne fisk for at tørres i vinden. Hele strandbredden var overdynget med forraadnede sild, voddet kom jo næppe i vandet, før silden i læssevis blev trukket i land, der var for mange af den slags, man smed dem i havet igen eller lod dem ligge og rådne.

-

Kjøbmandens kone og datter, ja husfolkene med,

med, kom jublende, da Fader vendte hjem, der var en Haandtrykken, en Raaben og Talen, og hvor dog Datteren havde et velsignet Ansigt og to rare Øine!

Inde i Huset var hyggeligt og stort; Fade med Fisk bleve satte paa Bordet, Rødspætter, som en Konge kunde kalde en Pragtret; Viin fra Skagens Viinbjerger, det store Hav, Druerne rulle persede i Land og det baade i Tønder og paa Flasker.

-

Da Moder og Datter siden fik at høre hvem Jørgen var og hvor uskyldigt og haardt han havde lidt, saa lyste Øinene endnu mildere til ham og mildest lyste de hos Datteren, hos den væne Jomfru Clara. Han fandt et velsignet Hjem i Gammel-Skagen, det gjorde Hjertet godt, og Jørgens Hjerter havde jo prøvet Meget, ogsaa Kjærlighedens bittre Sø, den hærder eller den gjør blødere, Jørgens Hjerter var endnu saa blødt, det var saa ungt, der var en ledig Plads deri; det var derfor vistnok meget heldigt at det traf saaledes, at netop om tre Uger skulde Jomfru Clara med Skibet op til Christianssand i Norge, for at besøge en Moster og blive der hele Vinteren.

Søndagen før Afreisen vare de Alle i Kirken til Altergang; stor og stadselig var Kirken, Skotter og Hollændere havde for flere Aarhundreder siden bygget den, et Stykke fra hvor nu Byen laae; noget brøstfældig var den bleven, og Veien op og ned i det dybe Sand var meget besværlig, dog det døjede man gjerne for at komme i Guds Huus, synge Psalmer og faae en Prædiken. Sandet laae lige hen over Kirkegaardens Ringmuur, men Gravene derinde holdt man endnu fri for Sandflugten.

-

Det var den største Kirke Nord for Limfjorden. Jomfru Maria, med Guldkronen paa Hovedet og Jesusbarnet paa Armen, stod som lyslevende paa Altertavlen; de hellige Apostle vare udhugne i Choret og øverst der paa Muren saae man Portraiter af Skagens gamle Borgemestre og Raad, med deres Bomærker; Prædikestolen var snittet ud. Solen skinnede saa oplivende ind i Kirken paa den blanke Messingkrone og paa det lille Fartøi, der hang ned fra Loftet.

-

kom jublende, da deres far vendte hjem, der var en håndtrykken, en råben og talen, og hvor dog datteren havde et velsignet ansigt og to rare øjne!

Inde i huset var hyggeligt og stort; fade med fisk blev satte på bordet, rødspætter, som selv en konge kunne kalde en pragtret; vin fra Skagens vinbjerger, det store hav, hvorfra druerne persede rullede i land og det både i tønder og på flasker.

-

Da mor og datter siden fik at høre hvem Jørgen var og hvor uskyldigt og hårdt han havde lidt, så lyste øjnene endnu mildere til ham og mildest lyste de hos datteren, hos den smukke jomfru Clara. Han fandt et velsignet hjem i Gammel-Skagen, det gjorde hjertet godt, og Jørgens hjerte havde jo prøvet meget, også kærlighedens bittre sø, den hærder eller den gør blødere, Jørgens hjerte var endnu så blødt, det var så ungt, der var en ledig plads deri; det var derfor vistnok meget heldigt at det traf således, at netop om tre uger skulle Clara med skibet op til Christianssand i Norge, for at besøge en moster og blive der hele vinteren.

-

Søndagen før afreisen var de alle i kirken til altergang; stor og strålende pyntet var kirken, skotter og hollændere havde for flere århundreder siden bygget den, et stykke fra hvor nu byen lå; noget forfalden var den blevet, og vejen op og ned i det dybe sand var meget besværlig, dog det døjede man gerne for at komme i Guds hus, synge salmer og få en prædiken. Sandet lå lige hen over kirkegårdens ringmur, men gravene derinde holdt man endnu fri for sandflugten.

-

Det var den største kirke nord for Limfjorden. Jomfru Maria, med guldkronen på hovedet og Jesusbarnet på armen, stod som lyslevende på altertavlen; de hellige apostle var udhuggede oppe i koret og øverst på muren så man portrætter af Skagens gamle borgemestre og råd, med deres bomærker. Prædikestolen var af træ og udskåret. Solen skinnede så oplivende ind i kirken på den blanke messingkrone og på det lille fartøj, der hang ned fra loftet.

-

Jørgen var som overvældet af en hellig, barnereen Følelse, som da han som Lille stod i Spaniens rige Kirke, men her var det ham en Bevidsthed at han hørte med til Menigheden. - Efter Prædiken var Altergang, han nød med de Andre Brødet og Vinen, og det traf sig saa, at han knælede netop ved Siden af Jomfru Clara; dog hans Tanke var saaledes henvendt til Gud og den hellige Handling, at han først da de reiste sig lagde Mærke til, hvem der havde været hans Nabo; han saae de salte Taarer trille ned over hendes Kinder. - To Dage efter reiste hun op til Norge, og Jørgen gik og gjorde Gavn i Gaarden, var paa Fiskeri, og der var Fisk at fange, flere dengang end nu tildags. Makrelstimmerne lyste i de mørke Nætter og viste hvor de gik, Knurhanen knurrede og Kolkrabben gav ynkelige Hyl naar den blev jaget; Fiskene ere ikke saa stumme som man siger, Jørgen var det meget meer med hvad han gjemte paa, men det kom vel ogsaa frem engang. Hver Søndag naar han sad i Kirken og hans Øine fæstede sig paa Moder Marias Billede paa Altertavlen, hvilede de ogsaa en Stund paa det Sted hvor Jomfru Clara havde knælet ved hans Side, og han tænkte paa hende, hvor hjertensgod hun havde været mod ham. Efteraaret kom med Slud og Tøsnee, Vandet stod og sjappede over Skagens Bygrund, Sandet kunde ikke sluge alt det Vand, man maatte vade, om ikke seile med Baad; Stormene smed Fartøi ved Fartøi paa de dødbringende Revler, der var Sneestorme og Sandstorme, Sandet fygede om Husene, saa Folk maatte krybe ud oven fra Skorstenen, men det var ikke noget Mærkeligt heroppe; luunt og godt var der inde i Stuen, Lyngtørv og Vragstumper knittede og knasede, og Kjøbmand Brønne læste høit af en gammel Krønike, læste om Prinds Amlet af Danmark, der fra England kom i Land herovre ved Bovbjerg og leverede et Slag; ved Ramme var hans Grav, kun et Par Miil fra, hvor Aalebonden boede; Kæmpegrave, i hundredviis, reiste sig der paa Heden, en stor Kirkegaard, Kjøbmand Brønne havde selv været der ved Amlets Grav;	Jørgen var som overvældet af en hellig, barneren følelse, som da han som lille stod i <i>Spaniens store og</i> rige kirke, men her var det ham en <i>klar</i> bevidsthed at han hørte med til menigheden. - Efter prædiken var <i>der</i> altergang, han nød med de andre brødet og vinen, og det traf sig så, at han knælede netop ved siden af <i>den unge Clara</i>; dog hans tanke var så<i>dan</i> henvendt til Gud og den hellige <i>nadver</i>, at han først da de rejste sig lagde mærke til, hvem der havde været hans nabo; han så de salte tårer trille ned over hendes kinder. - To dage efter rejste hun op til <i>Norge</i>, og <i>Jørgen</i> gik og gjorde gavn i gården, var på fiskeri, og der var fisk at fange, flere dengang end nu til dags. Makrelstimmerne lyste i de mørke nætter og viste <i>således</i> hvor de gik, knurhanen knurrede og <i>blæksprutten</i> gav ynkelige hyl når den blev jaget; fiskene er ikke så stumme som man siger, <i>Jørgen</i> var meget mere <i>stum om</i> hvad han gemte på, men det kom vel også frem engang. - Hver søndag når han sad i kirken og hans øjne fæstede sig på mor Marias billede på altertavlen, hvilede de også en stund på det sted hvor <i>Clara</i> havde knælet ved hans side, og han tænkte på hende, hvor hjertensgod hun havde været mod ham. Efteråret kom med slud og tøsne, vandet stod og sjappede over skagens bygrund, sandet kunne ikke sluge alt det vand; man måtte vade, om ikke sejle med båd; stormene smed fartøj ved fartøj på de dødbringende revler, der var snestorme og sandstorme, sandet fygede om husene, så folk måtte krybe ud oven fra skorstenen, men det var ikke noget mærkeligt heroppe; lunt og godt var der inde i stuen, lyngtørv og vragstumper knittede og knasede, og købmand <i>Brønne</i> læste højt af en gammel krønike, læste om <i>Prins Amlet</i> af Danmark, der fra <i>England</i> kom i land herovre ved <i>Bovbjerg</i> og leverede et slag; ved <i>Ramme</i> var hans grav, kun <i>nogle kilometer</i> fra, hvor ålebonden boede; kæmpegrave, i hundredvis, rejste sig der på heden, en stor kirkegård, købmand <i>Brønne</i> havde selv været <i>der</i> - ved <i>Amlets</i> Grav; der blev talt om gammel
---	--

der blev talt om gammel Tid, om Naboerne, Englændere og Skotlændere, og Jørgen sang da Visen om "Kongens Søn af England", om det prægtige Skib, hvor det var udstyret: - "Det var forgyldt mellem begge Bord, Derpaa stod skrevet vor Herres Ord. Og der stod malet i fremmer Stavn, Den Kongesøn tog sin Jomfru i Favn!" - Det Vers især sang Jørgen saa inderlig, hans Øine lyste derved, de vare jo rigtignok ogsaa saa sorte og skinnende fra Fødselen af. - Der var Sang og der var Læsning, der var Velstand tilhuse, Familieliv lige ned til Huusdyrene og Alt saa godt holdt; Tinrækken skinnende med skurede Tallerkener, og under Loftet hang Pølser og Skinker, Vintervarer fuldt op; ja vi kunne see Sligt endnu derovre i Vestkystens mange rige Bøndergaarde, saa fuldtop af Føden, saa pynteligt i Stuerne, Kløgt og godt Humeur og i vor Tid ere de komne til Kræfter; Gjæstfrihed er der som i Araberens Telt. Jørgen havde aldrig før levet saa fornøielig en Tid, siden han som Barn, de fire Dage, var til Begravelses-Gilde, og dog var Jomfru Clara borte, kun ikke af Tanke og Tale. I April skulde der gaae Fartøi op til Norge, Jørgen skulde med. Der var rigtignok nu kommet Humeur i ham, og godt Huld havde han! sagde Moder Brønne, det var en Fornøjelse at see paa ham. "Og paa Dig med!" sagde den gamle Kjøbmand, "Jørgen har sat Livlighed i Vinteraftenerne, og i vor Moder med! Du er bleven yngre iaar, Du seer godt og yndelig ud! Du var da ogsaa den kønneste Pige i Viborg, og det er meget sagt, thi der har jeg altid fundet Pigerne kønnest!" Jørgen sagde ikke Noget dertil, det skikkede sig ikke, men han tænkte paa Een fra Skagen, og til hende seilede han op, Fartøiet lagde ind ved Christianssand, han kom med strygende Vind derop i en halv Dag. En Morgenstund gik Kjøbmand Brønne ud til Fyrtaarnet, der ligger langt fra Gammel-Skagen nær ved "Grenen", Kullene paa Vippepanden	tid, om naboerne, englændere og skotlændere, og Jørgen sang da visen om "Kongens Søn af England", om det prægtige skib, hvor det var udstyret: "Det var forgyldt mellem begge bord, Derpå stod skrevet vor Herres ord. Og der stod malet i fremmer stavn, Den kongesøn tog sin Jomfru i favn!" Det vers især sang Jørgen så inderligt, hans øjne lyste derved, de var jo rigtignok også så sorte og skinnende fra fødselen af. - Der var sang og der var læsning, der var velstand tilhuse, familieliv lige ned til husdyrene og alt så godt holdt; rækken på væggen skinnende med skurede tin-tallerkener, og under loftet hang pølser og skinker, vintervarer fuldt op; ja vi kunne se meget mere endnu derovre i vestkystens mange rige bøndergårde, så fuldt op af føde, så pynteligt i stuerne, kløgt og godt humør – og i vor tid er de kommet til kræfter; gæstfrihed er der som i araberens telt. Jørgen havde aldrig før levet så fornøjelig en tid, siden han som barn, de fire dage, var til begravelses-gilde, og dog var jomfru <i>Clara</i> borte, kun ikke af tanke og tale. I april skulle der gå et fartøj op til <i>Norge</i>, og Jørgen skulle med. Der var rigtignok nu kommet humør i ham, og sund og stærk var han! sagde mor <i>Brønne</i>, det var en fornøjelse at se på ham. "Og på dig med!" sagde den gamle købmand, "Jørgen har sat livlighed i vore vinteraftenerne, og i vor mor med! Du er blevet yngre i år, du ser godt og yndelig ud! Du var da også den kønneste pige i <i>Viborg</i>, og det er meget sagt, for der har jeg altid fundet pigerne kønnest!" Jørgen sagde ikke noget dertil, det skikkede sig ikke, men han tænkte på en fra <i>Skagen</i>, og til hende sejlede han op, fartøjet lagde ind ved <i>Christianssand</i>, han kom med strygende vind derop på en halv dag. - En morgenstund gik købmand <i>Brønne</i> ud til fyrtaarnet, der ligger langt fra <i>Gammel-Skagen</i> nær ved "<i>Grenen</i>", kullene på "<i>vippepanden</i>"
--	---

deroppe havde længe været slukt, Solen stod allerede højt da han kom op i Taarnet; en heel Miil fra Landets yderste Pynt strække sig Sandrevler under Vandet; ud for dem viste sig i Dag mange Skibe og mellem disse troede han med Kikkerten at kjende "Karen Brønne," det hedte Fartøiet, og ganske rigtigt, det var under Opseiling, Clara og Jørgen var ombord. Skagens Fyr- og Kirketaarne viste sig for dem som en Heire og en Svane paa det blaa Vand. Clara sad ved Relingen og saae lidt efter lidt Klitterne kommer frem; ja, blev Vinden staaende, kunde de inden en Time naae Hjemmet; saa nær vare de det og Glæden - saa nær vare de Døden og dens Angest.

Der sprang en Planke i Skibet, Vandet trængte ind, der blev tættet og pompert, sat alle Seil til, heiset Nødflag; de vare endnu en heel Miil ude, Fiskerbaade vare at see, men langt borte, Vinden førte mod Land, den Sø der var, hjalp ogsaa, men ikke nok, Fartøiet sank. Jørgen slog sin Høire Arm fast om Clara.

Med hvilket Blik saae hun ham ikke ind i Øiet, da han i Vor Herres Navn styrtede sig med hende i Havet; hun udstødte et Skrig, men sikker kunde hun være, han skulde ikke slippe.

Hvad Kæmpevisen sang:

"Der stod malet i fremmer Stavn,
Den Kongesøn tog sin Jomfru i Favn!"

det øvede Jørgen i Farens og Angestens Stund; nu kom det ham til Gavn at være en dygtig Svømmer, han arbejdede sig frem med Fødder og een Haand, den anden holdt han fast om den unge Pige, han hvilede paa Vandet, traadte det med sine Fødder, øvede alle de Bevægelser han kjendte og vidste, for at have Kræfter nok til at naae Landet. Han fornå, hun udstødte et Suk, han følte et Krampegys gennemfare hende, og fastere holdt han; en enkelt Sø slog hen over dem, en Strømning løftede dem, Vandet var saa dybt, saa klart, et Øieblik syntes han at see den blinkende Makrelstime dernede eller var det Leviathan selv der vilde sluge dem; Skyerne kastede Skygge over Vandet, og igjen kom blikende Solstraaler; skrigende Fugle, i store Sværme, foer hen over ham, og Vildænderne,

deroppe havde længe været slukkede, solen stod allerede højt da han kom op i tårnet; **godt fem kilometer ud fra landets yderste pynt strækker der sig sand-revler under vandet**; ud for dem viste sig i dag mange skibe og mellem disse troede han med kikkerten at **genkende** "Karen Brønne," det hed fartøjet, og ganske rigtigt, det var under opsejling, Clara og Jørgen var ombord. Skagens fyr- og kirketårne viste sig for dem som en hejre og en svane **derude** på det blå vand. Clara sad ved rælingen og så lidt efter lidt klitterne komme frem; ja, blev vinden stående, kunne de inden en time nå hjemmet; så nær var de det og glæden – så nær var de døden og dens angst.

Der sprang en planke i skibet, vandet trængte ind, der blev tættet og pumpet, alle sejl sat til, hejst nødflag; de var endnu en **nogle kilometer** ude, fiskerbåde var at se, men langt borte; vinden førte **dem** mod land, og den sø der var, hjalp også **til**, men ikke nok, fartøjet sank.

Jørgen slog sin højre arm fast om Clara.

Med hvilket blik så hun ham ikke ind i øjet, da han i Vorherres navn styrtede sig med hende i havet; hun udstødte et skrig, men sikker kunne hun være, han **ville** ikke slippe **hende**.

Hvad kæmpevisen sang:

"Der stod malet i fremmer stavn,
Den kongesøn tog sin jomfru i favn!"

- **og det gjorde Jørgen** i farens og angstens **time**; nu kom det ham til gavn at være en dygtig svømmer, han arbejdede sig frem med fødder og én hånd, den anden holdt han fast om den unge pige, han hvilede på vandet, trådte det med sine fødder, **gjorde** alle de bevægelser han kendte og vidste, for at have kræfter nok til at nå **fastlandet**. Han **mærkede at** hun udstødte et suk, han følte et krampegys gennemfare hende, og fastere holdt han; en enkelt sø slog hen over dem, en strømning løftede dem, vandet var så dybt, så klart, et øjeblik syntes han at se den blinkende makrelstime dernede eller var det **søuhyret** Leviathan selv der ville sluge dem? Skyerne kastede skygge over vandet, og igen kom blinkende solstråler; skrigende fugle, i store sværme, for hen over ham, og vildænderne, der

der tunge og søvnige lod sig drive paa Vandet, fløi forskrækket op for Svømmeren; men hans Kræfter tog af, følte han - Landet var han endnu et Par Kabellængder borte fra, dog Hjelpen kom, en Baad nærmede sig - men under Vandet stod, han saae det tydeligt, en hvid stirrende Skikkelse - en Sø løftede ham, Skikkelsen nærmede sig - han fornå et Stød, det blev Nat, Alt svandt hen over ham.

Der stod paa Sandrevlen Vraget af et Skib, Søen laae hen over det, den hvide Gallions-Figur støttede sig paa et Anker, det skarpe Jern ragede netop frem til Vandspeilet; Jørgen var stødt imod, Strømningen havde drevet ham frem med forøget Kraft; besvimet sank han med sin Byrde, men den næste Sø løftede igjen ham og den unge Pige. "

Fiskerne fik dem fat og op i Baaden, Blodet strømmede ned over Jørgens Ansigt, han var som død, men Pigen holdt han saa fast klamret, at hun maatte vristes ham ud af Arm og Haand, dødbleg, livløs og udstrakt laae hun der i Baaden, der styrede mod Skagens Green.

Alle Midler bleve anvendte for at bringe Clara tillive, hun var død; længe havde han derude svømmet med et Liig, arbeidet og afkræftet sig for en Død.

-

Jørgen aandede endnu, ham bare de til det nærmeste Huus indenfor Klitterne; et Slags Feltskær, der var paa Stedet, iøvrigt ogsaa Smed og Smaahandler, forbandt Jørgen, indtil næste Dag Lægen fra Hjørring blev hentet.

Den Syges Hjerne var angreben, han laae i Raseri, udstødte vilde Skrig, men paa den tredie Dag sank han hen som i en Døs, Livet syntes kun at hænge ved en Traad, og at den maatte bryde, sagde Lægen, var det Bedste man kunde ønske Jørgen.

"Lad os bede Vor herre at han maa slippe! han bliver aldrig Menneske!"

Men Livet slap ham ikke, Traaden vilde ikke bryde, men Erindringen brast, alle Aandsevners Baand var overskaaret, det var det Gyselige, et levende Legeme blev tilbage, et Legeme, der skulde vinde Sundhed, gaae igjen.

I Købmand Brønnes Huus blev Jørgen.

"Han har jo faaet sin Helsot for at frelse vort

tunge og søvnige lod sig drive på vandet, fløj forskrækket op foran svømmeren; men hans kræfter tog af, følte han – landet var endnu nogle hundrede meter borte, dog hjælpen kom, en båd nærmede sig – men under vandet stod, han så det tydeligt, en hvid stirrende skikkelse: en sø løftede ham, skikkelsen nærmede sig – han mærkede et stød, det blev nat, alt forsvandt hen for ham.

Der stod på sandrevlen nu vraget af et skib, søen lå hen over det, den hvide gallionsfigur støttede sig på et anker, det skarpe jern ragede netop frem til vandspejlet; Jørgen var stødt imod figuren, strømningen havde drevet ham frem med forøget kraft; besvimet sank han med sin byrde, men den næste sø løftede igen ham og den unge pige.

-

Fiskerne fik dem fat og op i båden, blodet strømmede ned over Jørgens ansigt, han var som død, men pigen holdt han så sig så fast klamret til, at hun måtte vristes ham ud af arm og hånd, dødbleg, livløs og udstrakt lå hun der i båden, der styrede mod Skagens gren.

Alle midler blev anvendt for at bringe Clara til live, men hun var død. Længe havde han derude svømmet rundt med et lig, arbejdet og afkræftet sig for en allerede død.

Jørgen åndede endnu, ham bar de til det nærmeste hus indenfor klitterne; et slags sygeplejer, der var på stedet - iøvrigt også smed og småhandler - forbandt Jørgen, indtil næste dag hvor lægen fra Hjørring blev hentet.

Den syges hjerne var angrebet, han lå i raseri, udstødte vilde skrig, men på den tredie dag sank han hen som i en døs, livet syntes kun at hænge i en tråd, og at den måtte bryde, sagde lægen, var det bedste man kunne ønske for Jørgen.

-

"Lad os bede Vorherre at han må slippe! Han bliver aldrig menneske igen!"

Men livet slap ham ikke, tråden ville ikke bryde, men erindringen brast, alle åndsevners bånd var overskåret, det var det gyselige: kun et levende legeme blev tilbage, et legeme, der skulle genvinde sundhed, gå igen.

I købmand Brønnes hus blev Jørgen.

"Han har jo fået sin sygdom for at frelse vort

Barn!" sagde den gamle Mand; "han er nu vor Søn!"

Fjøllet kaldte man Jørgen, men det var ikke det rette Udtryk; han var, som et Instrument, hvorpaa Strængene ere løsnede og ikke længer kunne klinge, - kun i et enkelt Øieblik, faa Minuter, fik de en Spændkraft, og de klang, - gamle Melodier klang, enkelte Takter; Billeder rullede op og hentaagede, - han sad igjen stirrende, tankeløs; vi tør troe, at han led ikke; de mørke Øine mistede da deres Glands, et sort, beaandet Glas syntes de.

"Stakkels fjollede Jørgen!" sagde man.

Det var ham, som under sin Moders Hjerter blev baaren til et Jordliv, rigt og lykkeligt, saa at det var "et Overmod, en forfærdelig Stolthed" at ønske, end sige troe paa et Liv efter dette! Alle de store Evner i Sjælen altsaa spildte? Kun haarde Dage, Smerte og Skuffelse var tildeelt ham; en Prag-Svibel var han, reven ud af sin rige Jordbund og kastet hen i Sandet for at henraadne! det i Gud skabte Billed havde intet bedre Værd? Kun et Spil for Tilfældigheder var og er det Hele, nei! Alkjærlighedens Gud maatte og vilde give ham Erstatning i et andet Liv for hvad han her led og savnede. "Herren er god mod Alle og hans Barmhjertighed er over alle hans Gjæringer." De Ord af Davids Psalme udtalte i Tro og Fortrøstning den fromme, gamle Kjøbmands Hustru, og hendes Hjertes Bøn var at Vor Herre snart vilde løse op for Jørgen, at han kunde indgaae til "Guds Naadegave", det evige Liv.

Paa Kirkegaarden hvor Sandet fygede hen over Muren var Clara begravet; det syntes som om Jørgen ikke havde Tanke derom, det hørte ikke til hans Tankesum, den løftedes kun i Vragstykker fra en Fortid. Hver Søndag fulgte han Familien til Kirke og sad stille med tankeløst Blik; en Dag, under Psalmesangen, udstødte han et Suk, hans Øine lyste, de vare vendte mod Alteret, mod det Sted, hvor han for meer end Aar og Dag siden havde knælet med sin døde Veninde, han nævnede hendes Navn, og blev hvid som et Klæde, Taarer trillede ned over hans Kinder.

Man hjalp ham ud af Kirken, og han sagde dem, at han følte sig vel, syntes ikke, at der

barn!" sagde den gamle mand; "han er nu vor søn!"

"Fjøllet" kaldte man *Jørgen*, men det var ikke det rette udtryk; han var, som et **streng**instrument, hvor strengene er **blevet** løsnede og ikke længere **kan** klinge, – kun i et enkelt øjeblik, få minutter, fik de en spændkraft, og de klang da – gamle melodier klang, enkelte takter; billeder rullede op og hentågede, – han sad **da** igen stirrende, tankeløs; vi tør tro, at han **ikke** led; de mørke øjne mistede da deres glans, et sort, beåndet glas syntes **de at ligne**.

"Stakkels fjollede *Jørgen!*" sagde man.

Det var ham, som under sin mors hjerte blev båret til et jordliv **så** rigt og lykkeligt, **at det** var "et overmod, en forfærdelig stolthed" at ønske, endsige tro på et liv efter dette! Alle de store evner i sjælen var altsaa spildte? Kun hårde dage, smerte og skuffelse var tildelt ham; **som** et pragtløg var han, reven ud af sin rige jordbund og kastet hen i sandet for at henrådne! Det i Gud skabte billede havde **altså** intet større værdi? Kun et spil for tilfældigheder var og er det hele? **Nej**, Alkjærlighedens Gud måtte og ville give ham erstatning i et andet liv for hvad han her led og savnede. "Herren er god mod alle og hans barmhjertighed er over alle hans gerninger." De ord **fra** Davids salme udtalte i tro og fortrøstning den fromme, gamle købmand **Brønnes** hustru, og hendes hjertes bøn var at Vorherre snart ville løse op for *Jørgen*, at han kunne indgå til "Guds Naadegave", *det evige liv*.

-
På kirkegården hvor sandet susede hen over muren **lå** Clara begravet; det syntes som om *Jørgen* ikke havde tanke derom, det hørte ikke til hans tankesum, den løftedes kun i vragstykker fra en fortid. Hver søndag fulgte han familien til kirke og sad stille med **et** tankeløst blik; en dag, under salmesangen, udstødte han et suk, hans øjne lyste, de var vendt mod alteret, mod det sted, hvor han for mere end år og dag siden havde knælet med sin døde veninde, han nævnede hendes navn, og blev hvid som et **lagen**, tårer trillede ned over hans kinder.

-
Man hjalp ham ud af kirken, og han sagde dem, at han følte sig vel; **han** syntes ikke, at der **var**

havde feilet ham Noget, han havde ingen Erindring derom, den af Gud Prøvede, Henkastede. - Og Gud, vor Skaber, er viis og alkjærlig, hvo kan tvivle? vort Hjerter og vor Forstand erkjender det, Bibelen bekræfter det: "Hans Barmhjertighed er over alle hans Gjerninger!"

I Spanien, hvor mellem Oranger og Laurbær de mauriske gyldne Kupler ombølges af varme Luftninger, hvor Sang og Castagnetter klinge, sad i det pragtfulde Huus en barnløs Olding, den rigeste Kjøbmand; gennem Gaderne drog Børn i Procession med Lys og vaiende Faner. Hvor meget af sin Rigdom vilde han ikke have givet for at eje sine Børn, sin Datter eller hendes Barn, det, som maaskee aldrig saae denne Verdens Lys og hvorledes da Evigheds, Paradisets? "Stakkels Barn!"

Ja, stakkels Barn! just Barn og dog op i de tredive Aar - saa gammel var Jørgen bleven der i Gammel-Skagen.

Sandflugten havde lagt sig hen over Kirkegaardens Grave, heelt op om Kirkens Muur, men her hos de Forudgangne, hos Slægt og Kjære vilde og maatte de Døde jordes. Kjøbmand Brønne og hans hustru hvilede her hos deres Barn under det hvide Sand.

Det var tidligt paa Aaret, Stormenes Tid; Klitterne røg, Havet kastede høje Søer, Fuglene, i store Skarer, som Skyer i Storm, foer skrigende over Klitterne; Stranding fulgte paa Stranding i Revlerne fra Skagens Green til Huusby-Klitter.

-

En Eftermiddag, Jørgen sad alene i Stuen, lysnede det op i hans Sind, en Fornemmelse af den Uro, som tidt i yngre Aar drev ham ud i Klitter og paa Hede:

-

"Hjem! hjem!" sagde han; Ingen hørte ham; han gik ud af Huset, ind i Klitterne, Sandet og Smaastene fygede ham i Ansigtet, løftede sig i Hvirvler omkring ham. Han gik henimod Kirken; Sandet laae op om Muren og halvt op paa Vinduerne, men i Gangen foran var Sandet kastet, Kirkedøren var ikke laaset, og let at aabne; Jørgen gik derind.

Vinden foer hylende hen over Skagens By; det var en Orkan, som ikke i Mands Minde, et

sket ham noget, han havde ingen erindring derom, den af Gud prøvede og henkastede Jørgen. – Og Gud, vor skaber, er vis og alkærlig, hvem kan tvivle? Vort hjerte og vor forstand erkender det, Biblen bekræfter det: "Hans barmhjertighed er over alle hans gerninger!"

-

I Spanien, hvor mellem oranger og laurbær de mauriske gyldne kupler ombølges af varme luftninger, hvor sang og kastagnetter klinger, sad i det pragtfulde hus en barnløs olding, den rigeste købmand; gennem gaderne drog børn i procession med lys og vajende faner. Hvor meget af sin rigdom ville han ikke have givet for at eje sine børn, sin datter eller hendes barn, det, som måske aldrig så denne verdens lys – og hvordan da evigheds, Paradisets lys?

"Stakkels barn!"

Ja, stakkels barn! Netop et barn og dog omkring de tredive år – så gammel var Jørgen blevet der i Gammel-Skagen.

Sandflugten havde lagt sig hen over kirkegaardens grave, helt op om kirkens mur, men her hos de forudgangne, hos slægt og kære ville og måtte de døde begrave. Købmand Brønne og hans hustru hvilede her hos deres barn under det hvide sand.

Det var tidligt på året, stormenes tid; klitterne røg, havet kastede høje søer, fuglene, i store skarer, som skyer i storm, for skrigende afsted over klitterne; stranding fulgte på stranding i revlerne fra Skagens Gren til Husby-klitter.

-

En eftermiddag, Jørgen sad alene i stuen, lysnede det op i hans sind, en fornemmelse af den uro, som tit i yngre år drev ham ud i klitter og på hede:

"Hjem! Hjem!" sagde han. Ingen hørte ham; han gik ud af huset, ind i klitterne, sandet og småstene ramte ham i ansigtet, løftede sig i hvirvler omkring ham. Han gik henimod kirken; sandet lå op om muren og halvt op på vinduerne, men i gangen foran var sandet kastet, kirkedøren var ikke låst, og let at åbne; Jørgen gik derind.

-

Vinden for hylende hen over Skagens by; det var en orkan, som ikke i mands minde, et

forfærdeligt Guds Veir, men Jørgen var i Guds Huus, og mens det blev sort Nat udenfor, lyste det inde i ham, det var Sjælens Lys der aldrig vil udslukkes; den tunge Steen der laae i hans Hoved, fornam han, sprang med et Knald. Han syntes at Orgelet spillede, men det var Stormen og det rullende Hav; han satte sig i Kirkestolen, og Lysene bleve tændte, Lys ved Lys, en saadan Rigdom, som han kun havde seet det i Spaniens Land, og alle Billederne af de gamle Raadmænd og Borgmestre bleve levendegjorte, de traadte ud af Væggen hvor de havde staaet i Aaringer, de satte sig i Choret; Kirkens Porte og Døre aabnede sig, og ind traadte alle de Døde festligt klædte, som i deres Tid, de kom under en skøn Musik, og satte sig i Stolene; da lød Psalmesangen som et rullende Hav, og hans gamle Pleieforældre fra Huusby-Klitter vare her, og den gamle Kjøbmand Brønne og hans Hustru, og ved Siden af dem, tæt op til Jørgen, sad deres milde, elskelige Datter, hun rakte Jørgen Haanden, og de gik op til Alteret hvor de før havde knælet, og Præsten lagde deres Hænder sammen, indviede dem til Livet i Kjærlighed. - Da bruste Basunernes Lyd, forunderlig som en Barnerøst fuld af Længsel og Lyst, den svulmede til Orgelklang, til en Orkan af fulde, opløftende Toner, livsalige at høre og dog mægtige til at sprænge Gravens Steen.

Og Skibet der hang i Choret dalede ned foran de To, det blev saa stort, saa pragtfuldt, med Silke-Seil og forgyldent Raa, Ankerne vare af det røde Guld og hvert Toug med Silketvinde, som der stod i den gamle Sang. Og Brudeparret steg ombord, og hele Kirkens Menighed fulgte med, og der var Plads og Herlighed for dem Alle. Og Kirkens Vægge og Buer blomstrede som Hylden og de duftende Lindetræer, blideligt viftede Grene og Blad; de bøiede sig, skilte sig ad, og Skibet løftedes og seilede med dem gennem Havet, gennem Luften, hvert Kirkelys var en lille Stjerne, og Vindene istemte Psalmesang og Alle sang med:

"I Kjærlighed, til Herlighed!" - "Intet Liv skal fortæbes!" - "Livsalig glad! Hallelujah!"

Og disse Ord vare ogsaa hans sidste i denne Verden. Baandet brast, som holdt den udødelige

forfærdeligt Guds vejr, men *Jørgen* var i Guds hus, og mens det blev sort nat udenfor, lyste det inde i ham, det var sjælens lys der aldrig vil udslukkes; den tunge sten der lå i hans hoved, **mærkede** han, sprang med et knald. Han syntes at orgelet spillede, men det var stormen og det rullende hav; han satte sig i kirkestolen, og lysene blev tændt, lys ved lys, en sådan rigdom, som han kun havde set det i *Spaniens* land, og alle billederne af de gamle rådmænd og borgmestre blev levendegjorte, de trådte ud af væggen hvor de havde stået i **så mange** år, de satte sig i koret; kirkens porte og døre åbnede sig, og ind trådte alle de døde – festligt klædte, som i deres **egen** tid; de kom **ind** under en skøn musik, og satte sig i stolene; da lød salmesangen som et rullende hav, og hans gamle plejeforældre fra *Husby-klitter* var her, og den gamle købmand *Brønne* og hans hustru, og ved siden af dem, tæt op til *Jørgen*, sad deres milde, elskelige datter, hun rakte *Jørgen* hånden, og de gik op til altret hvor de før havde knælet, og præsten lagde deres hænder sammen, indviede dem til livet i kærlighed. – Da bruste basunernes lyd, forunderlig som en barnes**stemme** fuld af længsel og lyst, den svulmede til orgelklang, til en orkan af fulde, opløftende toner, livsalige at høre og dog mægtige **nok** til at sprænge gravens sten. Og skibet der hang i koret dalede ned foran de to, det blev så stort, så pragtfuldt, med silke-sejl og **gylden mast**, ankerne var af det røde guld og hvert tov med silket**råde**, som der stod i den gamle sang. Og brudeparret steg ombord, og hele kirkens menighed fulgte med, og der var plads og herlighed for dem alle. Og kirkens vægge og buer blomstrede som hylden og de duftende lindetræer, **blidt** viftede grene og blade; de bøjede sig, skilte sig ad, og skibet løftedes og sejlede med dem gennem havet, gennem luften, hvert kirkelys var en lille stjerne, og vindene istemte salmesnag og alle sang med:

"I kærlighed, til herlighed!" – "*Intet liv skal fortæbes!*" – "livsalig glad! Hallelujah!"

Og disse ord var også *Jørgens* sidste i denne verden. Båndet brast, som holdt den udødelige sjæl, – der lå kun et dødt legeme i den mørke

Sjæl, - der laae kun et dødt Legeme i den mørke Kirke, som Stormen susede over og omhvirvlede med Flyvesand. - - Næste Morgen var det Søndag, Menigheden og Præsten kom til Gudstjeneste. Veien herhen havde været besværlig, næsten ufremkommelig over Sandet, og nu da de vare her, laae en stor Sandmile fyget højt op for Kirkedøren. Og Præsten læste en kort Bøn, sagde, at Gud havde lukket Døren for dette sit Huus, de maatte nu gaae og andetsteds reise ham et nyt. Saa sang de en Psalme og vandrede til deres Hjem. Jørgen var ikke at finde i Skagens By eller mellem Klitterne hvor de søgte; de rullende Søer op i Sandet havde trukket ham med sig, hedte det. Hans Legeme laae jordet i den største Sarkophag, i Kirken selv; Gud havde i Stormen kastet Jord paa Kisten, det tunge Sandlag laae der og ligger der endnu. - Sandflugten har dækket de mægtige Hvælvinger. Klittjørne og vilde Roser voxte hen over Kirken, hvor Vandreren nu skrider hen til dens Taarn, der peger op af Sandet, en mægtig Ligsteen paa Graven, seet milevidt; ingen Konge fik den mere prægtig! Ingen forstyrre den Dødes Hvile, Ingen vidste eller veed det, før nu, - Stormen sang det for mig mellem Klitterne!	kirke, som stormen susede over og omhvirvlede med flyvesand. - - Næste morgen var det søndag, menigheden og præsten kom til gudstjeneste. Vejen herhen havde været besværlig, næsten ufremkommelig over sandet, og nu da de var her, lå en stor sandmile samlet højt op for kirkedøren. Og præsten læste en kort bøn, sagde, at Gud havde lukket døren for dette sit hus, de måtte nu gå og andetsteds rejse ham et nyt. Så sang de en salme og vandrede til deres hjem. <i>Jørgen</i> var ikke at finde i <i>Skagens by</i> eller mellem klitterne hvor de søgte efter ham; de rullende søer op i sandet havde trukket ham med sig ud, hed det. - Hans legeme lå imidlertid jordet i den største sarkofag, i kirken selv. Gud havde i stormen kastet jord på kisten, det tunge sandlag lå der og ligger der endnu. - Sandflugten har dækket de mægtige hvælvinger. Klittjørne og vilde roser voksede hen over kirken, hvor vandreren nu skrider hen til dens tårn, der peger op af sandet, en mægtig ligsten på graven, set milevidt omkring; ingen konge fik en grav mere prægtig! Ingen forstyrre den dødes hvile, ingen vidste eller ved det, før nu, – stormen sang det for mig mellem klitterne!
Originalteksten, bragt her til dokumentation mhp. 2019-versionens ændringer, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte 'digitale fejl' i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/lit//dan/andersen/eventyr.dsl/index.htm	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©

